

**Universitat de les
Illes Balears**

Memòria del Treball de Fi de Grau

L'absentisme i el fracàs a escolar a Mallorca

Neus Ginard García

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic: 2020-2021

Treball tutelat per: Antònia Darder Mesquida

Departament d'Educació

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No

Paraules clau del treball: absentisme escolar, fracàs escolar, Palma de Mallorca, societat, actuació.

Resum

El present treball tracta sobre dos temes desconeguts per la majoria de la societat actual, aquests dos temes són; l'absentisme i el fracàs escolar. En concret, l'absentisme escolar és un fet desconegut per la gran majoria de la societat actual i és un fet greu que repercuteix a la vida estudiantil i posteriorment laboral dels estudiants. A més a més, dins aquest treball es demostrarà com l'absentisme escolar pot repercutir directament en casos d'alumnes amb fracàs escolar i la seva relació directa entre aquests dos conceptes. El que s'ha volgut estudiar amb el següent treball és la importància del coneixement d'ambos conceptes, el coneixement i la pràctica que actualment segueixen les escoles per tal d'assolir-los. Dins aquest, apareixerà un estudi que reflectirà les diferents zones i barriades de l'illa de Mallorca, centrant-se només en Palma ciutat en concret, i s'estudiarà si la barriada afecta en els casos de més risc amb absentisme escolar i que a conseqüència hi hagi més fracàs escolar. Finalment, es durà a terme la realització d'una entrevista per tal d'arribar més a prop als centres de Palma amb més i menys risc d'absentisme i fracàs escolar, i a partir de les diferents respostes dels centres escolars es podran arribar a diferents solucions que permetran conèixer molt més l'objectiu principal del treball.

Paraules clau: absentisme escolar, fracàs escolar, Palma de Mallorca, societat, actuació.

Abstract

The present work deals with two topics unknown to most of today's society, both subjects being absenteeism and school failure. In particular, school absenteeism is an unknown subject for the vast majority of today's society, and is a serious fact that affects the student and later working life of the children. In addition, this work will show how school absenteeism can have a direct effect on school-leavers and their direct relationship between these two concepts. What has been desired to study with the following work is the importance of the knowledge of both concepts, the knowledge and practice that schools currently follow in order to achieve them. Within this, a study will appear that will reflect the different areas and neighborhoods of the island of Mallorca, focusing only on Palma in particular, and will be studied whether the neighborhood affects in the most risky cases with school absenteeism and that there will be more school failure as a result. Finally, an interview will be held in order to reach the Palma centers more closely with more and less risk of absenteeism and school

failure, and from the school's responses, different solutions will be found that will allow much more knowledge of the main purpose of the work.

Key Words: school absentism, school failure, Palma de Mallorca, society, performance.

ÍNDEX

Introducció	5
Investigació prèvia	6
Comunicació amb les escoles	6
Redacció dels resultats obtinguts	6
Justificació	7
Objectius	9
Marc teòric	9
Fracàs escolar	9
Concepte	9
Causes i conseqüències	11
Tipus de fracàs escolar i actuació que hauria de dur a terme l'escola.	14
Absentisme	15
Concepte i tipologia	15
Normativa legal	17
Causes i conseqüències	18
Gestió educativa	20
Disseny metodològic	21
Marc metodològic	21
Procés i fases de recerca	23
Instruments de recerca i anàlisi documental	25
Població i mostra	26
Resultats	26
La investigació documental	26
Entrevista a les escoles i resultats finals	28
7. Conclusions	44
8. Referències bibliogràfiques	47
9. Annexes	50
Carta/mail per les escoles	50
Preguntes entrevista	51
Informe respostes entrevista + gràfiques	52

1. Introducció

El tema tractat del següent treball de fi de grau és el fracàs escolar i l'absentisme. Sempre he tingut gran curiositat per saber més sobre aquest tema, ja que considero que és un concepte desconegut per la gran majoria de la societat i que és prou important per a tota la comunitat educativa: el fet que un dels nostres alumnes no pugui acabar els seus estudis, o directament no vagi a l'escola.

Enguany, he pogut realitzar les segones pràctiques curriculars de 4t i m'he adonat de la realitat dins una escola, deixant de banda el tema de la covid, hi ha altres grans problemes dins l'escola, i un d'ells és aquest. Des de la meua pròpia experiència, i només tenint present un únic centre com a model, he pogut veure l'altra realitat dins les aules. Alumnes que no venen a l'escola, perquè les seves famílies no els volen dur per alguna raó, i la gran majoria d'aquests casos, l'escola desconeix el motiu principal, ja que aquestes famílies no creuen en la importància de la relació entre ambdues institucions: família i escola. Encara que, després d'una recerca, t'adones que hi ha moltes i diferents causes de l'absentisme i per conseqüència del fracàs escolar. Una d'aquestes és la que ens ensenya a l'estudi Mestre (2019) on apareix que, segons l'estudi dels professors de la Universitat de les Illes Balears, veim un cas molt concret com és la feina de gent poc qualificada dins les Illes, aquest fet provoca que els joves deixin els seus estudis abans.

Igualment; Mateo (2010) assenyala que entre les diferents causes i fases que té l'absentisme; poden ser d'origen familiar, escolar o social i algunes de les causes com poden ser psicològiques, socials, entre d'altres. A aquest treball es pretén aprofundir més sobre els conceptes esmentats fins al moment.

Per això, el primer que es durà a terme, serà una revisió de documentació per tal d'esbrinar les zones i barris de Mallorca amb major percentatge de fracàs escolar i absentisme, i per poder detectar centres objectes d'estudi, de la mateixa manera que saber quines són les zones amb més titulats de l'Illa, i també per conseqüència, quines escoles són. Veure si dues escoles de la mateixa zona, però de barriades diferents poden ser totalment oposades al tema tractat, i esbrinar el perquè. La pregunta clau de la recerca tindrà a veure directament amb la sociologia, ja que es tindrà en compte la zona o el barri on hi ha aquesta o aquestes escoles, i es veurà si realment el barri importa a nivell del fracàs escolar i absentisme. A continuació,

seleccionar aquests centres i poder realitzar-ls una entrevista a l'equip directiu d'aquestes i poder arribar a una conclusió sobre el perquè d'aquesta situació.

A més a més, al marc teòric es partirà de la definició d'ambdós conceptes, ja que van molt lligats amb relació a la societat, el marc legal, les causes i les conseqüències. Igualment, als resultats, es presentarà l'estudi dels diferents centres de l'Illa de Mallorca, conèixer les causes d'aquests i la seva actuació.

Finalment, per poder entendre millor les fases, es resumeixen en tres grans apartats; investigació prèvia, comunicació amb les escoles en format d'entrevista, i redacció dels resultats obtinguts.

a. Investigació prèvia

- Recerca de notícies, articles, estudis... sobre les zones i els barris de Mallorca amb més i menys fracàs escolar i per conseqüència, més i menys absentisme escolar.
- Coneixement de les escoles que hi pertoquen a aquells barris.
- Redacció d'una carta/mail per posar amb contacte amb cada una de les escoles i finalment, concretar amb quines escoles es durà a terme el treball.

b. Comunicació amb les escoles

- Realització d'una entrevista per a cada un dels centres interessats, aquesta serà la mateixa per a tots, però a cada una d'elles es podran demanar preguntes espontànies que puguin sorgir durant l'entrevista.
- Recull de dades i opinions dels diferents centres.

c. Redacció dels resultats obtinguts

- Després d'executar l'entrevista a tots els centres es durà a terme la realització dels resultats obtinguts.
- Finalment, la redacció de les conclusions finals.

2. Justificació

La justificació sobre el tema elegit va sorgir per la necessitat de justícia sobre el perquè un nin de x família si pot anar a l'escola, i un altre, amb la mateixa edat, il·lusió i dret no.

Com he comentat al punt anterior, l'any passat vaig fer pràctiques a un centre de Mallorca, concretament al barri del Molinar, i a la classe que vaig estar-hi, hi havia una nina d'onze anys, què en tres mesos, només va venir un dia a l'escola. Quan vaig conèixer a la nina, li vaig demanar si demà tornaria a l'escola i em va respondre que no ho sabia, ja que la seva mare no li deixava anar a l'escola, i que avui havia estat una excepció. Quan vaig viure aquella situació, vaig sentir la necessitat d'investigar més sobre el tema i saber les causes, però encara molt més important, les conseqüències que podia dur a terme aquella situació. Em vaig demanar moltes preguntes i vaig sentir que aquella situació era molt injusta per aquella nina.

A més a més, sempre he tingut gran curiositat per la societat en la qual visc. Consider important conèixer les diferents zones de l'Illa que vivim i demanar preguntes sobre el perquè a una escola, tal vegada, fins i tot, de la mateixa zona, o de zones properes, hi ha un percentatge tan alt d'absentisme i fracàs escolar, mentre que a altres escoles succeeix tot el contrari.

El repte d'aquest treball és conèixer i aprendre més sobre la societat educativa a nivell de fracàs escolar i absentisme a l'Illa de Mallorca, el coneixement de les seves actuacions, marc legal i una preparació de la qual em puc trobar com a futura mestra a les meves aules, saber com actuar i l'intent d'aconseguir que aquest fet passi cada cop menys. Ser conscient de la gravetat que aquesta realitat pot causar.

Així doncs, a Mallorca, el fracàs escolar és un problema real dins la nostra societat, i així queda manifest. Llegint el títol de la següent notícia: *Baleares presenta la tasa más alta de abandono escolar temprano de todas las comunidades autónomas (2020, europapress)*. La segona comunitat autònoma amb més casos prematurs de fracàs escolar, concretament, com afirma l'anàlisi de l'article, ho separa per sexes. D'aquesta manera, confirma que el 13% de les dones entre 18 i 24 anys han abandonat els estudis de manera prematura, enfront del 21,4% dels homes de la mateixa edat l'any 2019. Tal com explica l'estudi, aquest fet és causant, ja que a l'illa de Mallorca, com a la resta hi ha molta feina dins el sector turístic, i els joves deixen abans els seus estudis per dedicar-se a la vida laboral, entre altres causants.

Pel que respecta a l'absentisme escolar a la nostra Illa, i segons la notícia *El absentismo escolar sigue sin aflorar en Baleares pese a la segunda ola de COVID y el Govern no*

pronostica una subida (2020, *europapress*), es pot observar com la gran majoria d'estudiants de l'illa de Mallorca continua anant a l'escola a pesar de la por a la Covid-19, però encara així hi ha casos d'absentisme que ja eren comuns abans de la Covid-19, i ara continuen amb aquesta, així com altres nins i nines que abans d'aquesta pandèmia anaven regularment a l'escola i ara no hi van. I encara que les xifres no són alarmants de moment, és una realitat que a la gran majoria de les escoles de Mallorca es troba mínim un cas d'absentisme, depenent de l'escola i de la zona el nombre augmenta. Per altra banda, cal destacar que la gran majoria de les famílies estan molt satisfetes amb l'actuació de l'escola davant d'aquest any complicat i el Govern ha creat un protocol pels casos pertinents, a més a més de la contractació de 25 educadors socials que es sumen els ja existents anteriorment.

Dins aquesta notícia, apareixen diferents casos d'escoles de Mallorca on expliquen la importància que un nin o nina vagi a l'escola, ja que si no, afirmen, que tot el que pot ocórrer és perjudicial per a aquest infant.

Queda demostrat i contrastat que als següents punts del treball, a l'estudi de diferents escoles de l'Illa, hi haurà possibles casos d'absentisme per la Covid-19, i que a un altre any per aquests alumnes no existiria aquesta problemàtica, però cal tenir clar que aquest any s'està duent a terme el curs escolar, no com s'havia duit a terme fins al moment, però sí l'escola està fent tot el possible per continuar les seves activitats i projectes, llavors, l'absència d'un nin o nina enguany també és perjudicial. Però, per altra banda, també s'estudiaran els casos d'absentisme de l'Illa de Mallorca, abans de la Covid i d'aquesta manera també es treballaran tots els objectius esmentats a punts anteriors.

Per concloure aquest punt, alguns dels **ítems** que es tindran en compte i que es volen treballar i donar resposta dins aquest treball són els següents:

- Experimentar una relació formal amb els membres de l'equip directiu d'una escola.
- Presenciar diferents entrevistes i converses amb diferents membres d'una escola i de diferents barris de Mallorca. Arran d'aquest fet poder veure les semblances i les diferències entre aquests i a partir d'aquest moment, crear la meua pròpia opinió justificada.
- Conèixer el cas d'algun nin o nina que hagi acabat amb fracàs escolar.
- Conèixer el cas d'algun nin o nina que sigui absentista, o ho hagi estat.
- Arrel dels dos punts anteriors, conèixer quin cas era, i la seva història, el perquè.

- Arribar a la conclusió de si els diferents barris o zones de Mallorca afecten el fracàs escolar i l'absentisme, o si hi ha un altre motiu de més pes.
- Estudiar més possibles motius sobre aquesta situació.

3. Objectius

L'objectiu principal serà descriure i analitzar el fracàs i absentisme escolar, així com les respostes donades als centres d'Educació Primària de Mallorca seleccionats amb un nombre més elevat d'aquest.

Per a dur a terme l'objectiu principal es tindran en compte els següents **objectius específics**:

- Analitzar la situació actual a partir de la recerca bibliogràfica i documental sobre el tema.
- Identificar els protocols d'actuació que es duen a terme als centres davant un cas d'absentisme i fracàs escolar.
- Conèixer les percepcions dels docents (o equips directius) sobre els possibles casos de fracàs escolar i absentisme.

4. Marc teòric

4.1. Fracàs escolar

4.1.1. Concepte

En l'actualitat el fracàs escolar és un concepte que la gran majoria de la societat desconeix en profunditat o que ho coneix a nivell superficial, i és considerat quan una persona no acaba els seus estudis obligatoris. Però, realment, el fracàs escolar és un concepte molt més ample i amb moltes més característiques que la gran majoria de la societat actual desconeix, així com les seves causes, conseqüències i actuacions mitjançant la normativa legal.

El fracàs escolar s'ha convertit en una de les problemàtiques que més afecta els sistemes educatius i que per aquest motiu, preocupa a la societat. A més a més, genera un gran conflicte, a causa de les connotacions negatives que se li atribueixen a l'alumnat. (Marchesi i Pérez, 2003, citat a Díaz, 2015).

N'hi ha múltiples definicions sobre el concepte, però la gran majoria tenen una cosa en comú: la insuficiència dels resultats escolars oficials assolits (Díaz, 2015). Algunes d'aquestes definicions involucren directament al sistema educatiu i al seu plantejament. *Temas para la educación* (2010), defineixen el fracàs escolar com a les dificultats per arribar a assolir els objectius marcats pel sistema educatiu. Aquesta definició es centra totalment en el sistema, i en les complicacions o desavantatges que aquest suposa per a molts dels nostres alumnes dins la societat actual. (*Temas para la educación*, 2010, p. 6);

Dichas dificultades no se refieren solamente a los hándicaps personales, sino también a la falta de capacidad de adaptación del sistema. Por tanto, el fracaso no es simplemente un fenómeno que refleja las diferencias de rendimiento entre el alumnado. Lejos de esto, entendemos que este concepto abarca diversos significados que se adentran en el complejo mundo de la teoría del currículum y de los valores que la escuela como institución va transmitiendo y que, además, debe ser analizado en el marco de un determinado contexto.

Per altra banda, altres autors com Fernández, Enguita et al. (2010., citat a Tarabini, 2017) , l'abandonament o fracàs escolar, està totalment influenciat per les característiques sociodemogràfiques dels estudiants, i en particular del seu estatus econòmic, social, cultural, pel sexe o ètnia. D'aquesta manera, obtenim una definició i pensament, on el fracàs escolar està completament condicionat per la societat. Per altra banda, aquest pensament també dóna lloc a reflexionar sobre la injustícia de pertànyer a segons el nivell econòmic i social que pugui tenir cada una de les famílies, ja que els nins i nines no tenen opció a triar-ho, i d'alguna manera es posa de manifest les característiques sobre el sistema educatiu que la societat té actualment i la seva posada en pràctica dins les escoles.

A tall de conclusió, el fracàs escolar es pot definir com segons Fernández (2010), a la situació on l'alumne que intenta assolir els objectius mínims marcats per la institució, no els supera, i després de ser catalogat com a tal, suspèn i no queda com a graduat.

4.1.2. Causes i conseqüències

El següent punt a parlar i sent essencial en el tema tractat sobre el fracàs escolar, és la part que pertoca a les causes, tal com afirma Judez (1991) aquests factors poden tenir origen en diferents membres d'una escola, com poden ser els alumnes, els pares i mares, els mestres i factors a la mateixa escola. A continuació, s'analitzaran de forma individual tots els factors esmentats.

a. Factors en els alumnes.

Algunes de les causes que poden ser per la part que pertoca als alumnes són aquestes que tenen a veure directament amb els mateixos nins i nines, com poden ser malalties que puguin afectar directament al seu nivell d'aprenentatge. Alguns dels trastorns específics de l'aprenentatge com la percepció visual i auditiva, la memòria a curt termini, o la coordinació viso manual, aquestes característiques són causes de dislèxia, disortografia i disgrafia. A més a més, els problemes del llenguatge que hi pugui haver, i que amb el ritme de l'escola, alguns alumnes no puguin arribar al nivell de l'aula i aquest fet els provoqui gran frustració. (Judez, 1991).

Per altra banda, Martínez (2009) explica que les qualificacions que els alumnes reben per part de l'escola és un motiu clau, encara que es vulgui fer veure que aquest no importa, aquest factor està clarament en els alumnes, ja que són aquests qui obtenen les qualificacions i qui pensen que no poden arribar als objectius. Per altra banda, el factor mestres també podia estar aquí dintre, però la conclusió a la qual arriba l'autor que és una realitat que les notes afecten de manera positiva, però també negativa als alumnes.

Altres causes poden ser trastorns de l'autoimatge, trastorns del dèficit d'atenció amb hiperactivitat o sense. El desenvolupament intel·lectual d'algun dels alumnes per sota de la mitjana de la seva edat cronològica. Finalment, una de les causes que correspon directament amb el fracàs escolar per part dels alumnes és l'absentisme escolar o per malaltia o per adaptació a l'escola (Judez, 1991). D'aquesta manera, s'afirma que els dos conceptes principals, en alguns casos, poden tenir una relació directa, i què, tal vegada, resolt un d'aquests, podríem aconseguir solucionar l'altre.

b. Factors en els pares i mares.

Una de les causes és el nivell sociocultural baix per part de les famílies. Aquest proposa un estil educatiu que no facilita el desenvolupament de l'autonomia personal dels infants i infantes, així com la desorganització familiar, que pugui arribar a tenir una repercussió en la qualitat de vida dels nins i nines i la seva rutina i horaris de feina i de jugar. Una altra de les causes poden ser problemes de trastorns per part dels pares i mares, així com la drogoaddicció o alcoholisme (Judez, 1991). Les famílies són directament part de la societat educativa, si aquestes tenen actuacions negatives, els resultats influeixen directament als nins

i nines, afectant d'aquesta manera el seu futur. I, a conseqüència es forma una roda que mai atura i totes les connotacions d'aquesta són negatives.

Per altra banda, Álvarez (2004, citat a López, 2005), el que s'espera d'una família és que aquesta promogui el desenvolupament òptim dels seus fills, i donada la seva influència educativa com agent de socialització. Un altre cop es menciona la importància educativa lligada a les famílies, així com la importància de les famílies que treballin conjuntament amb l'escola, ja que, aquesta vol el millor per tots els alumnes, així com ho volen les famílies, llavors aquesta influència hauria de ser positiva per tots els nins i nines, però no tot és tan senzill dins aquest àmbit i l'escola ha de fer molta feina per lluitar contra les injustícies socials que repercuteixen dins les escoles.

c. Factors en els mestres.

Aquest factor és un dels factors o causes que no hauria d'existir dins aquest apartat ja que, els problemes personals o altres problemes que puguin tenir els mestres no haurien de ser causa que afectés els alumnes en cap dels casos, i molt manco perquè un dels alumnes pugui arribar a sentir que no ha de continuar els seus i estudis i sent així un cas de fracàs escolar. I, encara que cada cop, els mestres tenen més vocació i estan molt més especialitzats, segons afirma Júdez (1991), existeixen algunes característiques dels mestres que afecten directament i negativament al grup classe. Aquestes poden ser: la síndrome amotivacional per part del o la mestra, no tenir cura de les relacions personals que puguin sorgir entre mestres i alumnes, no tenir cura dels alumnes que puguin tenir risc d'exclusió social, nins i nines amb dificultats educatives, així com dur a terme un estil educatiu d'autoritat i on el mestre o la mestra sigui el protagonista de l'aprenentatge, en comptes dels alumnes. Els mestres i les mestres són la peça clau dins tot el procés d'ensenyament aprenentatge dels alumnes, si aquesta peça no compleix el seu objectiu, tot el sistema es desmunta i no hi pot haver resultats positius, sinó tot el contrari. A més a més, com s'ha esmentat a apartats anteriors, tal vegada, el sistema educatiu no és el correcte per arribar a una gran part dels alumnes de la societat, però l'actitud i el paper del professorat és essencial i primordial.

“El seu estil de comunicació e interacció amb l'alumnat” (Ravn, 2003, citat a Martínez, 2005, p. 134), aquesta frase afirma que l'estil de comunicació també és una peça fonamental per a tots els mestres, és la base de qualsevol mena de relació, la comunicació i la interacció que

tenen els mestres és quasi tan important com els continguts que aquests ensenyen i de manera intrínseca estan ensenyant maneres per relacionar-se amb altres membres de la societat.

d. Factors en l'escola.

Júdez (1991) va expressar:

Nombre excessiu d'alumnes per classe. Programes densos i poc motivadors. Insuficient suport psicopedagògic als infants amb dificultats d'aprenentatge, per falta de professionals qualificats i per mancances en la infraestructura. Exigència de rendiments en discordança amb les possibilitats de l'alumne. No desenvolupar en el procés educatiu la instauració de tècniques i hàbits d'estudi. (p.191).

Així doncs, podem afirmar que el nombre d'alumnes dins una mateixa classe és una característica essencial, així com els programes educatius, que haurien de revisar-se de manera anual, ja que els interessos i les inquietuds dels nins i nines va canviant i l'escola s'ha d'adaptar a aquestes necessitats.

Marchesi (2003, citat a Martínez, 2005) destaca que l'eficàcia i èxit de les escoles també va molt lligada a les característiques que defineixen el centre escolar, i destaca la col·laboració i participació positiva de tots els membres del centre educatiu com a passa fonamental per mirar pel benestar, aprenentatge i felicitat dels infants.

Per altra banda, les conseqüències que aquestes causes poden provocar són les que s'explicaran a continuació: tal com expressa (Grau, 2011, p. 56); "aquellas personas que abandonaron sus estudios y ahora deciden reemprenderlos con la finalidad de alcanzar determinados objetivos". Dins aquest grup de persones, es troben el que són ara persones adultes, que per diferents motius, no han pogut acabar els seus estudis o no els han acabat amb resultats positius, doncs, dins aquestes, n'hi ha una gran part, que quan són adultes s'adonen i volen intentar treure aquest graduat escolar o per obtenir un millor lloc de feina, o bé per aprendre i recuperar el temps perdut. Altres exemples de conseqüències, no tenen res a veure amb l'exemple esmentat i en molts de casos, el fracàs escolar pot desencadenar a situacions de pobresa, trastorns greus i analfabetisme. (Sánchez, 2001, *injuve*, nº 52).

4.1.3. Tipus de fracàs escolar i actuació que hauria de dur a terme l'escola.

Com afirma Mateo (2010) hi ha diferents tipus de fracàs escolar i l'escola ha d'amentar-se perquè aquest fet passi cada cop amb menys freqüència o directament no existeixi.

Apareixen quatre tipus diferents de fracàs escolar; aquests són: el primari, el secundari, el circumstancial i l'habitual. (Mateo, 2010).

El **primari** es caracteritza per aparèixer en els primers anys de la vida de l'estudiant, amb problemes maduratius o d'altres que puguin afectar dins el seu nivell d'aprenentatge.

El **secundari**, aquest apareix després d'uns anys d'escolarització, i encara que el seu primer període dins l'escola ha estat positiu, a causa d'una sèrie de canvis que ha viscut el nin o nina provoca un baix rendiment i finalment l'abandonament dels estudis.

El **circumstancial** és aquell el qual no se sap exactament quin és el motiu, i on les institucions hi han d'esbrinar el perquè, és el cas més aïllat dels quatre.

Finalment, l'**habitual** és aquell que afecta directament a l'alumne, és a causa de com és aquest, si pateix alguna malaltia que pugui relacionar-ho directament amb el seu procés d'aprendre, així com la dislèxia, trastorns del llenguatge...

Aquest darrer és el més comú de tots i és el que més poca importància es dona, però aquest és principalment el que desencadenarà futurs fracassos a la llarga. Moltes famílies no prenen importància a què el seu fill o filla pugui suspendre o no treure els resultats marcats dins la primària (Mateo, 2010), però els mestres de primària i les famílies en conjunt, s'han d'afermar perquè aquests casos no arribin a ser un cas de fracàs escolar.

El paper de l'escola i el de les famílies ha d'actuar de manera conjunta per resoldre tots els possibles problemes com més aviat millor, estar atent a tot el que succeeix i conèixer de primera mà pel que passen els alumnes, així com, no llevar importància a problemes rellevants. D'aquesta manera es pot evitar que a la llarga es dugui a terme aquest problema.

4.2. Absentisme

4.2.1. Concepte i tipologia

El que es defineix com absentisme és l'absència reiterada i no justificada dins de l'horari escolar, en edat obligatòria en el centre on l'alumne està matriculat (Escola Artur Martorell de Badalona, 2016). L'absentisme escolar és un problema dins la societat del món educatiu, ja que, aquell nin o nina està perdent l'oportunitat d'anar a l'escola i en el seu temps i lloc està duent a terme una altra sèrie d'activitats no justificades.

Hi ha diferents tipus d'absentisme, classificats en quatre grans grups (Escola Artur Martorell de Badalona, 2016): en primer lloc, l'absentisme puntual o esporàdic, és aquell que es produeix de manera puntual, amb una absència injustificada del 5%. En segon lloc, es troba l'absentisme moderat on les absències són entre el 5% i el 25% de les sessions de l'escola mensual. El tercer tipus, l'absentisme regular, on les faltes d'assistència van des del 25% fins al 75% mensuals. Finalment, l'absentisme crònic, on les faltes d'assistència passen del 75%. Un nin o nina amb el 100% de faltes d'assistència és considerat abandonament escolar prematur. A la següent taula queda tot més contrastat.

Taula 1. *Percentatge de faltes d'assistència per tipus d'absentisme (Escola Artur Martorell de Badalona, 2016)*

Absentisme puntual o esporàdic	Absentisme moderat	Absentisme regular	Absentisme crònic
5%	5-25%	25-75%	75-100%

Però, són molts els autors i a conseqüència, moltes les tipologies que es duen a terme per definir la tipologia de l'absentisme escolar, per exemple, segons Fernández i Bustos (2006) citat en Garí (2018) presenten tres classificacions per a l'absentisme; baix (màxim de tres faltes al mes), mitjà (entre 4 i 6 faltes al mes) i alt o molt alt, amb 7 o més faltes al mes.

Taula 2. *Nombre de faltes injustificadas al mes (Fernández i Bustos, 2006)*

Baix	Mitjà	Alt o molt alt
3 faltes al mes	Entre 4 i 6 faltes al mes	7 o més faltes al mes

Per altra banda, Ribaya (2011), dins el seu projecte d'investigació sobre l'absència a classe, a la Universitat de Nebrija, anomena l'absentisme d'origen familiar i d'origen escolar.

El primer està dividit en quatre subtipus:

1. **Absentisme d'origen familiar actiu:** manipulació de la família per a guanyar diners.
2. **Absentisme d'origen familiar passiu:** despreocupació de la família, no hi ha rutines ni horaris, absència d'algun membre familiar.
3. **Absentisme d'origen familiar desarregat:** famílies desestructurades, separació dels pares, alcohol, drogues...
4. **Absentisme d'origen familiar nòmada:** famílies que per la seva feina, han de canviar molt el lloc on viure i han d'estar en constant canvi.

El segon és quan el o la menor, no s'adapta al centre educatiu, no s'adapta o s'avorreix. Tal vegada, aquest o aquesta menor, necessita un aprenentatge més individualitzat per possibles desavantatges educatius que pugui tenir.

Finalment, d'origen social, aquest està lligat a quan el nin o nina segueix les conductes del seu entorn sobre l'absentisme (Ribaya, 2011).

Per altra part, cal recalcar que l'absentisme no és el mateix que els termes de la no escolarització o escolarització tardana. D'aquesta manera, a l'absentisme escolar sí es duu a terme la matrícula per aquell curs acadèmic de l'alumne, per tant, la diferència clau dels conceptes esmentats és el factor de la matrícula. (García, 2003).

Al següent fragment s'explica com el concepte d'absentisme, és un concepte molt complex, on cada escola duu a terme la seva pròpia intervenció, aquest fet provoca que no hi hagi una consolidació respecte al concepte i per aquest motiu sigui tan complex i desigual, així com que sigui desconegut o invisible per part de la societat.

Cal destacar que la mesura de l'absentisme escolar és particularment complexa. Es tracta d'un fenomen que té una dimensió dinàmica i fluida, que obliga a comptabilitzar-lo i registrar-lo des de cadascun dels centres escolars. (...) La manca d'un registre institucional provoca que els registres de l'absentisme dels centres escolars siguin molt desiguals, tant en relació a la taxonomia o als criteris de classificació de l'absentisme com en relació al registre i la sistematització que aplica cada centre. Aquesta manca d'informació regular sobre l'absentisme escolar contribueix a la invisibilitat del fenomen i a la

dissolució de la percepció de les seves dimensions entre les escoles. (García, 2003, citat en García, 2011, p.45).

4.2.2. Normativa legal

La normativa legal queda basada en els diferents àmbits i articles que s'expressen a continuació. Tots aquests articles, així com la declaració universal dels drets d'un infant, demostren el dret a l'educació de totes les persones, així com les repercussions que es prenen en els casos del no compliment de la Llei.

Àmbit internacional:

- Declaració Universal dels Drets Humans

Article 26.1 “Tota persona té dret a l'educació i l'educació ha de ser gratuïta, almenys tot el relatiu a la instrucció elemental i fonamental, contant l'obligatorietat en la instrucció elemental”.

- Declaració universal dels Drets de l'infant

Principi número 7.” L'infant té dret a rebre educació, que serà gratuïta i obligatòria almenys en la seva etapa elemental. Se li donarà una educació que afavoreixi la seva cultura general i li permeti, en condicions d'igualtat d'oportunitats, desenvolupar les seves aptituds i el seu judici individual, el seu sentit de la responsabilitat moral i social, i esdevenir un membre útil de la societat. L'interès superior de l'infant serà el principi que guiarà aquelles persones que tenen la responsabilitat de la seva educació i orientació; aquesta responsabilitat pertoca en primer lloc al pare i a la mare. L'infant gaudirà plenament de jocs i d'esbarjos, els quals hauran d'estar orientats vers les finalitats perseguides per l'educació; la societat i les autoritats públiques s'esforçaran a promoure la satisfacció d'aquest dret.”

Per la part que pertoca a l'**àmbit nacional**.

- Codi Penal. Llei 10/1995, de 23 de novembre

Art. 226 “ Serà castigat el que deixi complir els deures legals d'assistència inherents a la pàtria potestat, tutelat, guarda o acolliment familiar o de prestar l'assistència necessària legalment establerta.”

- Codi Civil

Art. 154.1 “Vetllar per ells, tenir-los en la seva companyia, alimentar-los, educar-los i formació integral. Igualment, el Codi Civil recull com òrgan fonamental de representació i defensa dels drets del menor al Ministeri fiscal. En els casos d'incompliment de la pàtria

potestat (art. 158), l'incumbeix la vigilància de la tutela, acolliment o guarda dels menors (art. 174) i la constitució i vigilància de la tutela (art. 228, 232 i 299 bis) quan es tingui coneixement que una persona ha de ser sotmesa a tutela i en tant no recaigui resolució judicial que posi fi al procediment, assumirà la seva representació i defensa del Ministeri fiscal.

- **Constitució espanyola (1978)**

Art. 27.4 “L’ensenyament bàsic és obligatori i gratuït”

- **Llei Orgànica d'Educació 2/2006 (LOE)**

Títol preliminar- Cap. II. art.4.1 “**Títol preliminar- Cap. II- art.4.1** “L’ensenyament bàsic a la que es refereix l’article 3.3 d’aquesta Llei és obligatori i gratuït per a totes les persones.”

Títol preliminar- Cap. II- art.4.2 “L’ensenyament bàsic compren deu anys d’escolaritat i es desenvolupa, de forma regular, entre els sis i els setze anys d’edat.”

Títol preliminar- Cap. II- Art.80.1 “Amb el fi de fer efectiu el principi d’igualtat en l’exercici del dret a l’educació, les administracions públiques desenvoluparan accions de caràcter compensatori en relació amb les persones, grups i àmbits territorials que es trobin en situacions desfavorables i proveiran els recursos econòmics i els suports necessaris.”

A manera de conclusió, cal destacar que tots els articles esmentats es poden resumir en que anar a l’escola és un dret dels infants i cap persona pot llevar tal dret. Les famílies han d’acompanyar a aquest procés dels seus fills i mostrar respecte. A més a més, el fet de no dur a un nin o nina a l’escola pot arribar a tenir repercussions negatives. Com s’ha demostrat amb les lleis i els articles pertinents l’educació és obligatòria i a més a més, dins el país també és gratuïta a l’etapa elemental. A continuació, s’explicaran les causes i les conseqüències que pot desencadenar aquest fet.

4.2.3. Causes i conseqüències

Hi ha diverses causes que expliquen l’absentisme escolar, algunes d’elles són causades per temes culturals de la família (diferents ètnies o cultures), altres per problemes que han sorgit durant un curs, canvis que desconcerten molt a l’infant o l’infanta, així com problemes amb la institució de l’escola, ja sigui per una qüestió de relació entre els companys de la classe, com la relació de l’alumne amb els mestres. Ribaya (2011) expressa diferents possibles causes per poder entendre d’alguna manera l’absentisme escolar, algunes d’aquestes poden

ser: l'ensenyança no agrada, no és atractiva, la manca d'integració social que provoca marginació i exclusió social, la tradició d'una família on l'absentisme és habitual, la falta de despreocupació per part de les famílies, i el treball laboral dels nins i nines dins economia submergida o treballs familiars.

Les conseqüències de l'absentisme escolar són moltes i aquestes poden variar segons la família, l'entorn i la mateixa escola, però cal destacar que, com s'ha comentat al punt anterior de la normativa legal, les conseqüències per a les famílies en detectar un cas crònic d'absentisme escolar pot provocar que l'Estat actuarà davant de tal cas i s'avaluarà el que es durà a terme en cada succés concret. Vázquez (2013) relaciona una de les possibles conseqüències de l'absentisme escolar amb la delinqüència. Tradicionalment, es reconeix l'èxit escolar com una de les millors maneres per a prevenir la delinqüència, ja que, l'escola és una peça clau per a la societat; la seva socialització amb altres membres de la seva mateixa edat, així com l'educació de valors com el respecte, la companyia, el treball autònom i en grup, així com aprendre els conceptes bàsics d'estudi, necessaris per al futur de tota persona per a la seva vida adulta. D'aquesta manera, s'afirma, que alguns d'aquests alumnes que no van a l'escola, no arriben a tenir mai aquests valors, i en molts de casos poden arribar a la delinqüència. Així doncs, segons Vázquez (2013) afirma que es pot anomenar l'existència d'una relació progressiva que començaria amb l'absentisme, continuaria amb abandó, per conseqüència fracàs escolar, atur, exclusió social, marginació, i en alguns casos es podria arribar a la delinqüència. Amb aquests fets, s'està davant d'un problema educatiu, però també social, ja que perjudica directament a la societat.

A més a més, de totes les conseqüències de salut que aquest fet pot provocar Ribaya (2011) va enumerar:

Taula 3. *Conseqüències de l'absentisme escolar. Adaptat de: Ribaya, F. 2011*

PSICOLÒGIQUES	Depressió	Iddes suïcides	Baixa tolerància a la frustració
	Ansietat	Idees paranoïdes	Cinisme
	Obsessions i fòbies	Sentiment de culpa	Conductes adictives
FÍSIQUES	Fatiga crònica	Tensió muscular	Alteració de la son

	Somatitzacions	Gastritis i úlceres	Hipertensions
ESCOLARS	Activitats negatives cap a les tasques	Disminució del rendiment	Abandon
	Incapacitat per realitzar un treball amb rigor	Insatisfacció	Desmotivació
INTERPERSONALS	Disminució de la qualitat de vida en general	Falta d'interès social	Irratibilitat

4.2.4. Gestió educativa

Segons Ribaya (2011) les passes fonamentals per a una bona gestió educativa i com a possible solució dins l'escola sobre aquest conflicte, s'han de complir les passes que s'esmentaran a continuació, aquestes són el protocol que les escoles han de seguir en detectar un cas:

1. Detecció del cas d'absentisme (tutor o tutora).
2. Valoració inicial del cas i coneixement del tipus d'absentisme.
3. Coneixement per part del cap d'estudis amb el control d'assistència, coneixement per part de l'equip directiu.
4. Anàlisi de les causes.
5. Entrevista amb la família.

En alguns casos, l'actuació de l'escola és suficient per aturar l'absentisme d'aquell nin o nina, però en altres casos, si les primeres passes no han donat solució, s'ha de continuar el procés.

6. Si l'entrevista no ha resolt el problema, es farà un programa d'intervenció amb l'alumne i la família.
7. Si continua la situació, s'informarà la comissió d'absentisme i duran a terme una estratègia i actuació.
8. Notificació responsable als serveis socials.
9. Compliment de la llei baix la policia local, l'ajuntament o la fiscalia de menors.
10. Reunió de forma trimestral pel seguiment i el control del compliment de la llei.

A més a més d'aquestes intervencions que han de seguir els centres escolars, dins la pàgina de caib, hi ha una sèrie de documents molt útils per tal de millorar la problemàtica de

l'absentisme escolar. Per exemple, un dels documents són les passes que han de seguir davant un cas d'absentisme escolar, diferenciat entre els diferents membres d'una escola, com la funció respectiva que hi ha de dur a terme el cap d'estudis, mestres tutors, mestres especialistes, directors i directores... A més de gràfics explicatius de tot el procés que han de realitzar. Dins el document explicatiu, també apareixen els casos d'absentisme escolar, ja explicats a punts anteriors, aquesta explicació està realitzada a manera de resum amb les característiques principals de cada un dels casos, perquè els mestres puguin detectar-ho i identificar-ho, a més a més de l'explicació detallada de quina funció realitzar un cop detectat el cas i amb quins serveis intervenir segons el moment i el cas. Dins aquesta pàgina, els documents estan classificats segons la funció i l'interès del lector, com per exemple el registre d'actuació absentisme, la notificació a policia tutor-legal, entre molts d'altres serveis. (Servei d'Atenció a la Diversitat-INSTRUCCIONS, 2021)

5. Disseny metodològic

5.1. Marc metodològic

Per dur a terme el treball, s'executarà un estudi a diferents centres de Mallorca amb l'instrument d'una entrevista, per veure l'opinió, experiència i funcionament de les escoles enfront de l'absentisme escolar dins les seves aules de primària, així com la prevenció d'aquest i del fracàs escolar. Per aquest motiu, es pot afirmar que la metodologia corresponent a aquest treball és qualitativa, concretament, Quecedo (2003) explica que la metodologia fa referència a la manera que enfocam els problemes i cercam les respostes, a la manera de realitzar la investigació. Podem trobar dos tipus de metodologia, la que predomina dins el treball és la qualitativa, aquesta, Quecedo (2003) aclareix que cerca comprendre els fenòmens socials des de la mateixa perspectiva de l'actor. Pretén comprendre en un nivell personal els motius i creences que estan darrere les accions. Segons expressa Douglas (1985) citat a Blasco (2008), les forces que mouen als humans com a humans, i no simplement com a cossos humans són matèria significativa. I per tot això, a la metodologia qualitativa s'utilitzen tècniques com l'observació, l'entrevista en profunditat... que genera dades descriptives. En el cas d'aquest treball, s'empra la metodologia qualitativa amb l'instrument de l'entrevista. A continuació, s'explicaran algunes característiques sobre la metodologia qualitativa. Segons Taylor i Bodgan (1986) expressen que és inductiva, entén el context i a les persones des d'una perspectiva holística, és sensible als efectes que l'investigador causa als objectes del seu estudi, l'investigador intenta comprendre a les persones dins el marc de

referència d'aquestes mateixes, aquest també ha d'apartar les seves mateixes creences i perspectives, afirma que totes les perspectives són valuoses, i que els mètodes qualitius són humanistes...

Per altra banda, el treball està compost per una anàlisi documental prèvia per saber i identificar on duu a terme l'estudi. L'anàlisi documental, Clauso (1993) expressa que ha estat considerat com el conjunt d'operacions destinades a representar el contingut i la forma d'un document per facilitar la seva consulta o recuperació, o fins i tot, per generar un producte que li fa de substitut. O, així com explica Salazar (2018) recuperat de Bermeo, Hernández, i Tobón (2017), aquest procediment, requereix l'aplicació d'estratègies especialitzades en la recerca, selecció, organització i anàlisi d'un conjunt de produccions escrites que donen resposta a una o diverses preguntes sobre un tema.

El treball va començar duent a terme l'anàlisi documental, ja que era necessària per poder, a continuació, determinar les zones on es duria a terme l'estudi i més avant, dins aquestes zones, cercar els centres on tindrà lloc la comunicació i la realització d'una entrevista. La informació prèvia de les zones i barriades es va aconseguir arran d'un article periodístic, es va poder treure la informació de quins eren els barris de Mallorca amb menys i més fracàs escolar, i pels resultats obtinguts dins aquella notícia es va decidir que només es realitzaria a centres escolars de Palma. Abans de començar amb tot l'apartat de fases que es varen seguir exactament per dur a terme aquest gran apartat, cal destacar que tot el que s'exposarà a continuació és exclusivament amb les dades objectives que han sortit d'aquest treball i que l'objectiu principal és conèixer, descriure i analitzar el fracàs escolar i absentisme escolar, així com les respostes donades als centres d'educació de primària. Per aquest motiu, s'analitzaran exclusivament les respostes dels centres que es varen triar, s'explicarà més detallat al següent punt. Per altra banda, cal comentar que ha resultat molt complicat dur a terme l'estudi del fracàs escolar en molts de centres, per manca de recursos, però si s'ha conegut de primera mà l'experiència i opinió d'aquests que era el propòsit principal.

A més a més, la justificació dels motius per la tria dels instruments i passes també s'explicarà als següents apartats.

Finalment, cal destacar que el treball es centrarà en els centres escolars com a gran ajuda per a dur terme l'estudi, però l'objectiu d'aquest també és veure la relació que existeix amb la

societat. S'afirma que el fracàs i absentisme escolar és una causa i conseqüència que hi podem trobar dins una escola, però tal vegada la causa i sobretot la conseqüència d'aquests actes correspon directament amb la societat i és un fet que afecta a totes les persones de la societat que vivim.

5.2. Procés i fases de recerca

Com s'ha comentat al punt anterior, l'anàlisi documental és essencial per al desenvolupament del treball, la primera passa que es durà a terme serà la recerca d'informació sobre les zones i barris de Mallorca amb més i menys fracàs escolar i a conseqüència molts d'ells amb més absentisme escolar, encara que cal destacar que no hi ha gaires estudis al respecte per la llei de protecció de dades i no es poden saber les escoles amb més risc sobre els temes tractats, així doncs amb l'ajuda de la informació que es troba dins l'article periodístic es durà a terme la separació per zones, amb més risc de fracàs escolar i amb menys, i amb aquesta resposta es triarà i s'utilitzarà per a les passes següents.

A continuació, amb la informació de les barriades i zones amb més i menys fracàs escolar, es vol observar la relació directa o indirecta que existeix amb el fracàs escolar i l'absentisme escolar. Per aquest motiu, es durà a terme una tria i es dividiran les zones en diferents grups, zones amb més fracàs escolar i zones amb més titulats. Concretament hi podem trobar dos grans grups. Seguidament, les zones amb més titulats es classificaran en diferents barris per poder arribar millor a les escoles d'aquelles barriades més concretes. I, a continuació, es durà a terme una classificació en tres grans grups i amb els noms de zona A, zona B i zona C, per delimitar les zones i per poder passar a la següent passa, la tria de centres. Es decideix fer aquesta classificació de tres grans zones per estudiar si els centres, segons la seva localització tenen més o menys risc de fracàs i absentisme escolar, o per conèixer si la zona no importa i hi podem trobar altres qüestions que s'estudiaran més avant. Estan delimitades d'aquesta manera per la proximitat. La primera està composta per dos barris que es caracteritzen per tenir més titulats, aquests dos barris són: Sa Llotja-Born i Plaça Patins. Amb aquest fet es pot afirmar que aquesta zona té menys fracàs escolar i menys absentisme escolar. A continuació, la zona B, aquesta està composta per un barri amb més titulats, aquest és Son Vida i l'altre amb més fracàs escolar, Son Ximelis, és a dir, que a barris pròxims, hi podem trobar dels dos tipus, haurem d'estudiar el perquè d'aquesta situació. Finalment la zona C, on podem trobar més varietat, concretament dues barriades amb més titulats: Cort i Monti-sión i tres barriades

amb més fracàs escolar: Mare de Déu de Lluc, Son Gotleu i Nou Llevant, aquest també ens servirà per veure el perquè d'aquesta situació en zones tan pròximes.

La següent passa és la recerca de les diferents escoles, tenint present les zones de referència. Un cop cercades, varen sortir exactament trenta-cinc escoles. Concretament de la zona A varen sortir nou escoles, de la zona B deu escoles i de la zona C setze escoles. De la darrera zona en varen sortir moltes més, ja que incloïa a més barris. Entre aquestes escoles hi ha de públiques i de concertades.

El següent serà la redacció d'una carta en format mail¹ per enviar a les escoles, dins aquest missatge s'explica el treball i es demana si hi pot haver una comunicació més enllà que per missatge, en format d'entrevista, ja sigui de manera telemàtica com presencial. A més a més, s'explica que totes les entrevistes conservaran l'anonimat a l'hora de redactar-ho al treball.

Seguidament, veient la manca d'entrevistes que s'havien aconseguit, es va dur a terme una trucada telefònica a la resta d'escoles sol·licitant una entrevista o algun tipus de comunicació, la gran majoria va respondre que enguany, a causa de la pandèmia tenien molta feina i a conseqüència d'aquest fet, molt poc temps, i que malauradament no podien realitzar cap mena d'entrevista i d'altres centres, que per telèfon, varen explicar la seva manera de treballar amb els casos d'absentisme escolar.

A continuació, s'executarà la realització de les entrevistes. Les sis entrevistes que es varen poder realitzar, varen servir de gran ajuda, ja que a totes s'aprenia alguna cosa nova, cada escola té el seu funcionament i la seva manera de fer les coses, així com el fet de poder compartir experiències i opinions respecte als temes tractats.

Un cop realitzades les entrevistes, es transcriuran a escrit per poder tenir la informació més concreta, clara i detallada del que es podrà parlar en aquella mitja hora i per, més avant, realitzar els resultats de les qüestions.

Finalment, es començaran a detallar i redactar els resultats sobre les entrevistes que s'hagin pogut realitzar i sobre algunes qüestions de les escoles que contestin el missatge i que

---

¹ Carta/mail per les escoles: Annex 1

aquestes tinguin relació directa amb les preguntes de l'entrevista. Es realitzarà un Excel on es situen les diferents escoles, amb la zona corresponent a aquesta i pregunta per pregunta es detallarà de manera molt concreta la resposta, per després veure els diferents resultats, i també poder comparar-los.

5.3. Instruments de recerca i anàlisi documental

L'anàlisi documental serà la tècnica clau per dur a terme tota la recerca de la informació com notícies, articles, altres treballs..., així com l'instrument de l'entrevista a algun membre del centre. Com s'ha comentat anteriorment, la realització d'una entrevista pertany al tipus de metodologia qualitativa, però concretament l'entrevista, Blasco (2008), així com expressen els autors Taylor i Bodgan (1996); "trobades, cara a cara, entre l'investigador i els informants, trobades dirigides cap a la comprensió de les perspectives o situacions, tal com les expressen amb les seves mateixes paraules". O, altres definicions com la d'Hernández (2014) en paraules de Kvale (2011), mitjançant les entrevistes intentam apropar-nos al món de fora, escapant d'entorns d'investigació especialitzada com els laboratoris, per entendre, descriure i explicar "des de l'interior". O, Grawitch (1984) la descriu com la conversa de dues o més persones en un lloc determinat per tractar un assumpte, tècnicament és un mètode d'investigació científica que utilitza la comunicació verbal per recollir informacions amb relació a una determinada finalitat.

Així doncs, dins aquest treball s'utilitzarà l'entrevista per extreure tota la informació que es pugui per poder complir els objectius ja esmentats a punts anteriors. La tria del perquè una entrevista i no un altre instrument per a la realització de l'estudi, és perquè amb aquesta hi ha una conversa més directa amb persones especialitzades amb els temes tractats, que poden aportar molta experiència al respecte i d'aquesta manera també conèixer de primera mà com les escoles gestionen aquests dos fenòmens i com opinen que aquests fets s'involucren directament amb la societat. Semblarà molt útil conèixer diferents opinions dels membres d'un equip directiu o les persones que pertanyen directament en els processos que s'han de seguir en els casos d'absentisme escolar. A més a més, resultarà molt interessant conèixer quan saben les escoles respecte a l'absentisme i fracàs escolar, així com tècniques de millora al respecte o sobre la relació entre l'absentisme i el fracàs escolar. Un altre motiu pel qual s'ha volgut triar l'entrevista com a instrument principal per l'estudi, és perquè és una manera

per entrar dins una escola d'alguna manera i veure la realitat que viuen els seus integrants amb relació a aquests aspectes, així com altres.

Finalment, també es podrà tenir una conversa amb diferents membres d'una escola i quina és la seva actuació dins el centre, com caps d'estudis, directors i directores, professors tècnics de serveis a la comunitat, mestres...i concretament la seva actuació respecte a l'absentisme o prevenció al fracàs escolar.

5.4. Població i mostra

Finalment, es tindrà en compte la població i la mostra. Segons un nou estudi, s'explica que la mostra és un subconjunt d'elements de la població que es vol estudiar i la població és el conjunt d'elements sobre els quals es vol estudiar un cert fenomen i amb alguna característica comú observable. A més a més, afirmen que les passes per seguir una mostra són les següents (Disseny de la mostra, 2021):

1. Definició de la població.
2. Identificació del marc mostral. (Llista que conté tots els elements de la població).
3. Determinar el nombre d'elements que s'inclourà a la mostra.
4. Determinar quins elements s'inclouran a la mostra.

La mostra de la població que es va triar a un inici dins el present varen ser trenta-cinc escoles, les quals amb opció a una entrevista només varen quedar sis. Per aquest motiu la mostra seria de sis membres d'una escola, mentre que la població de trenta-cinc escoles.

6. Resultats

a. La investigació documental

Duent a terme la investigació, per començar a realitzar el treball, s'ha duit a terme una classificació de les zones per barris.

Així com expressa González (2020) i fent el recull de les zones amb més fracàs escolar i les zones amb menys, es classifiquen com veurem a continuació, i també per obtenir la informació de les diferents zones de Mallorca amb les seves respectives escoles. ; *Consulta*

todos los centros de Palma según la zona de escolarización (2018). Diari de Mallorca.

Queda classificat de la següent manera:

Zones amb més fracàs escolar	Zones amb més titulats
Son Banya (56,10%)	La Seu (39,60%)
Son Gotleu (39,17%)	Sa Teulera (37,80%)
Son Ximelis (35,94%)	Jaume III (36,03%)
Mare de Déu de Lluc (35,63%)	Sant Nicolau (34,86%)
Nou Llevant (33,50%)	Can Pere Antoni (33,52%)

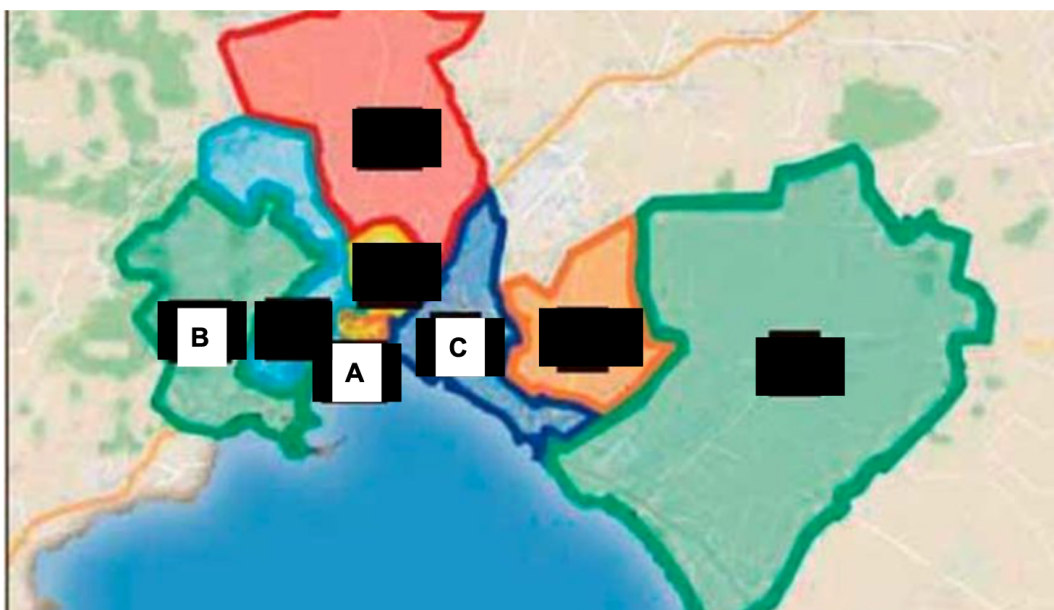
Més concretament, les zones amb més titulats es classifiquen en:

Sa Llotja- Born
Monti Sión
Cort
Plaça Patins
Son Vida

La **classificació general**, tenent en compte els objectius del treball són:

Més fracàs escolar (+)	Menys fracàs escolar (-)
------------------------	--------------------------

Zona A	Zona B	Zona C
Sa Llotja- Born (-)	Son Vida (-)	Cort (-)
Plaça Patins (-)	Son Ximelis (+)	Monti- sión (-)
		Mare de Déu de Lluc (+)
		Son Gotleu (+)
		Nou Llevant (+)

Imatge 1. Mapa de la zones i barriades de Palma.

Arran d'aquestes tres zones, han sortit trenta-cinc escoles, de les quals s'agafaran una mostra més petita, d'aquesta manera serà un estudi més aleatori, però tenint present les tres zones principals de les quals es vol estudiar els objectius.

Com s'ha comentat al punt anterior, varen sortir exactament nou escoles de la zona A, deu escoles de la zona B i setze escoles de la zona C.

b. Entrevista a les escoles i resultats finals

Un cop es va enviar el mail a les trenta-cinc escoles, el que va succeir és que hi va haver molt poca col·laboració per part d'aquestes. Més concretament, de la zona A varen respondre dues escoles al missatge i varen fer arribar la seva manera i protocol que segueix l'escola en cas d'absentisme escolar, per la part que pertoca a fracàs escolar, afirmen que tots els alumnes de la seva escola acaben els seus estudis per la part que pertoca a primària. Amb la primera zona, malauradament només va haver-hi intercanvi de missatges, ja que no varen voler dur a terme una entrevista, segons varen respondre per manca de temps. De la zona B, varen respondre també dues escoles, amb una d'aquestes es va poder dur a terme una entrevista, i amb l'altra només intercanvi de mails. Finalment, de la darrera zona, la zona C, varen respondre sis escoles, d'aquestes, a cinc escoles es va poder realitzar una entrevista i amb l'altra va haver-hi comunicació per via missatge o telèfon.

Com es pot observar, va haver-hi molt poca participació per la part que pertoca a les escoles, així doncs, es va tornar a intentar un cop més, però aquesta vegada per telèfon, la resposta de les escoles era que no podien ajudar per manca de temps, o perquè creien que no podien ajudar gaire amb el treball, en aquest moment s'insistia que amb el que podien ajudar era amb la seva experiència i opinions, però no varen voler participar-hi.

Però a les escoles que sí que varen voler participar, es va poder treure molta informació, diferents experiències i opinions, així com respostes a moltes preguntes, hi ha hagut escoles que algunes de les preguntes escrites prèviament no s'han demanat, ja que en el moment de l'entrevista, es veia si formular aquella pregunta o no, o per altra banda, demanar algunes altres de manera espontània.

Després de diferents entrevistes a les escoles de diferents zones de Mallorca es va aconseguir la següent informació. Aquesta informació s'explicarà pregunta per pregunta, però també dins aquestes apareixeran gràfics per ajudar visualment i veure de manera més objectiva les respostes dels centres.

Cal destacar que les respostes dels centres es prendran de manera individual, però s'especificarà cada centre a quina de les tres zones pertany. Tenint present que de la zona A no hi ha hagut possibilitat a dur a terme cap entrevista, les respostes, a algunes de les preguntes, vindran donades per la resposta al missatge. A cada gràfica seran definides el nombre d'escoles que han contestat a la pregunta. Cal afegir que el nom de les escoles i de les persones seran completament anònims.

També, s'especificarà a quina persona del centre s'ha duit a terme l'entrevista, per veure, d'alguna manera, també, les opinions i experiències de diferents membres de l'escola i diferents càrrecs dins la institució.

Zona A	Zona B	Zona C
Missatge: Directora	Entrevista: Director	Entrevista: Directora
Missatge: Directora	Missatge: Cap d'estudis	Entrevista: Director
		Entrevista:Directora
		Entrevista:Cap d'estudis

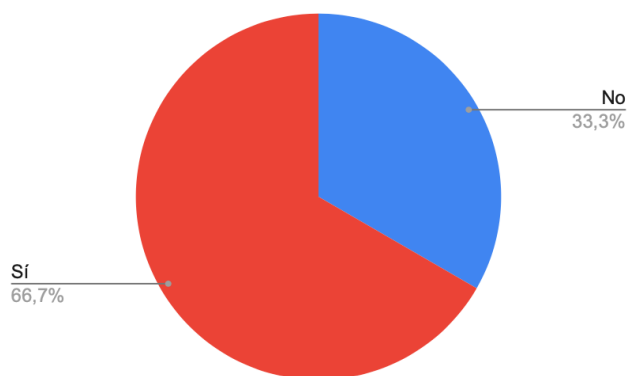
		Entrevista: PTSC
		Missatge: Cap d'estudis

A continuació, s'expressen les anàlisis realitzades després de les entrevistes realitzades als centres, cal destacar que hi ha hagut algun tipus de comunicació amb nou escoles, però no totes les escoles han contestat totes les preguntes. La gran majoria han estat resoltes per sis escoles, però aquest fet s'especificarà a cada un dels casos. A més a més, cada una de les preguntes portarà la seva gràfica corresponent dels resultats obtinguts, a excepció de tres preguntes.

Pel que fa a la primera pregunta de l'entrevista: Coneixeu la situació de risc de fracàs escolar a Mallorca?

De les sis escoles que varen respondre a aquesta pregunta, quatre escoles varen contestar que sí que estaven assabentades de la situació de risc que patia l'illa, una de les persones és una ptsc, la qual té una gran experiència dins el món de l'educació, i treballa en primera persona molts de casos d'absentisme escolar, fins i tot coneix molts de casos d'alumnes que han acabat sent fracàs escolar. Per altra banda, un director va afirmar que coneixia molt bé la situació del fracàs escolar a Mallorca, a causa de tenir molts de contactes dins l'illa i haver pogut intercanviar diferents opinions amb altres especialistes del món educatiu. Aquest va afirmar que coneix diferents casos de companys seus d'escola que han arribat a ser un cas de fracàs escolar, i en molts de casos per qüestions familiars, però d'altres per motivació per part del nin o nina. Una altra directora, va afirmar que coneixia molt bé la situació de risc de fracàs escolar a causa de la zona on està situada la seva escola, concretament dins el barri de Son Gotleu. Els altres tres centres varen respondre que no coneixien gaire bé la situació de risc de fracàs escolar dins Mallorca, alguns d'aquests varen afirmar que a un centre de primària, la gran majoria de l'alumnat acaba els seus estudis, per aquest motiu no es poden plantejar que els seus alumnes siguin un cas de fracàs escolar, però durant la conversa i després de diferents reflexions s'adonen que un dels nins o nines de l'escola pot arribar a ser un cas de fracàs escolar a secundària i que des de primària aquest fet es pot prevenir i tal vegada haurien de conèixer aquesta informació.

Escola 1 Zona C	No
Escola 2 Zona C	Sí
Escola 3 Zona C	Sí
Escola 4 Zona C	Sí
Escola 5 Zona C	Sí
Escola 6 Zona B	No

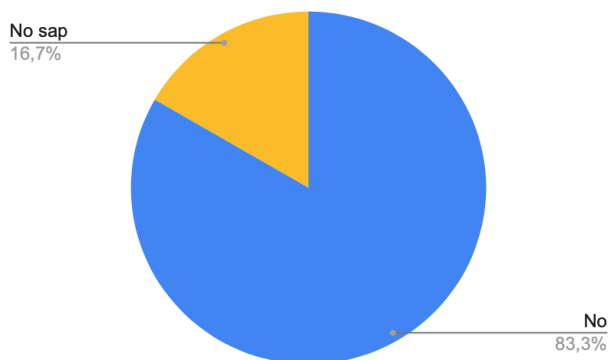

Gràfic 1. Coneixença de la situació de risc

La següent pregunta; Considerau que les dades que tenim actualment sobre els índexs de fracàs escolar i abandon prematur dels estudis es correspon amb la realitat? O és necessària una estadística més detallada per poder enfrontar-se als problemes?

A aquesta qüestió, la gran majoria de les escoles varen afirmar que les dades no es corresponen amb la realitat, ja no només per molts de casos que no es tenen present, sinó perquè, no interessa que es parli d'aquesta qüestió. Una escola va afirmar que no sabia com contestar la pregunta, ja que ella opinava que s'havien de creure les estadístiques que llegien, però no estava totalment convençuda, per aquest motiu va afirmar que tal vegada sí que seria necessària una estadística més detallada per poder enfrontar-se millor als problemes. La resposta a aquesta pregunta la varen respondre sis escoles.

Escola 1 Zona C	No
Escola 2 Zona C	No
Escola 3 Zona C	No
Escola 4 Zona C	No sap
Escola 5 Zona C	No
Escola 6 Zona B	No

Gràfic 2. Consideració sobre els índexs de fracàs escolar corresponents a la realitat

La tercera pregunta va ser la següent; Quan apareixen els primers indicis de risc de fracàs escolar? Són necessàries unes eines millors per a la detecció precoç?

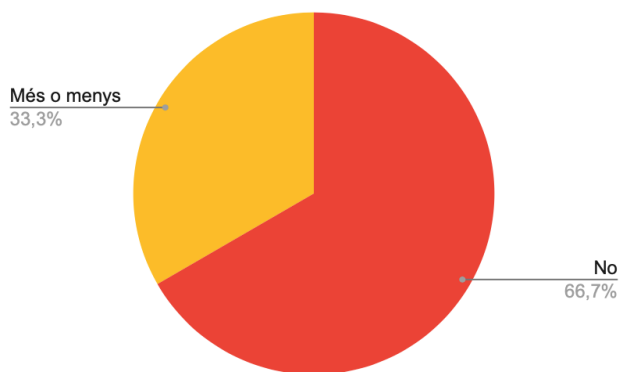
La resposta a aquesta pregunta va ser la mateixa a tots els centres. Tots varen afirmar que els indicis de fracàs escolar els pots apreciar d'ençà que van a primària, però aquest es dona a secundària, per aquest motiu no saben molt bé com enfrontar-se a aquestes situacions. Una altra opinió que compartien totes les escoles, era la manca de recursos, i a més a més, enguany, que la gran majoria de mestres de suport no poden estar realitzant el suport dins les aules, a causa de la pandèmia, les escoles estan molt necessitades, i també en situacions normals, afirmen que és molt complicat tenir tot el que volen controlar. Coincideixen que la importància de l'absentisme escolar i que acabi sent cas de fracàs escolar està en els factors culturals i familiars de cada una d'aquestes famílies, i que des de l'escola, normalment, s'intenta lluitar contra aquest fet. Per aquest motiu, pensen que la peça de la família és fonamental per a l'educació dels seus fills i filles, així com la comunicació entre ambdues institucions, família i escola. Altres respostes de diferents entrevistes és la comunicació que hauria d'haver-hi entre l'escola i l'institut perquè la transició d'aquests fos el menys traumàtic possible, així com un ampli ventall de possibilitats per a continuar els estudis. Dues escoles en concret, afirmen que la ptsc és essencial en aquests casos de famílies. Una escola també va voler detallar que la problemàtica de les famílies sobreprotectores pot arribar a desencadenar situacions complicades. Finalment, totes les escoles afirmen que el factor família és el més important i el treball docent pot quedar limitat per la família. La resposta a aquesta pregunta va ser durant les sis entrevistes de les diferents zones.

Amb aquesta pregunta en concret no es realitzaran gràfics, ja que era una pregunta oberta a conèixer diversitat de respostes, opinions i experiències dels centres.

La quarta pregunta; Creu que les mesures en l'àmbit estatal han sigut eficaces fins ara?

Totes les escoles varen estar pràcticament d'acord amb aquesta, ja que totes pensaven que no han sigut eficaces fins al moment, concretament quatre escoles de les sis que varen respondre aquesta pregunta, mentre que les altres dues afirmaven que tal vegada en alguns aspectes, les mesures que hi havia sí que eren eficaces fins ara, però que en altres mancaven, i el propòsit hauria de ser arribar a tots els infants per igual.

Escola 1 Zona C	Més o menys
Escola 2 Zona C	No
Escola 3 Zona C	No
Escola 4 Zona C	Més o menys
Escola 5 Zona C	No
Escola 6 Zona B	No

Gràfic 3. Creença de l'eficàcia de les mesures en l'àmbit estatal

Pel que respecta la cinquena pregunta; Quina és la importància de la pràctica docent per la prevenció del fracàs escolar?

Les respostes varen ser molt similars, algunes varen comentar la seva pròpia experiència dins la seva escola, i varen opinar que el pes dels mestres és molt important, però no és el 100%, per la realització d'aquesta pregunta, s'ha seleccionat en diferents percentatges, i totes les escoles, les sis, han coincidit que el 100% no és per la part que pertoca al professorat, i a aquest moment es demanava doncs, quin és el percentatge major. També a aquesta segona pregunta, totes les escoles afirmaven que la família i la cultura són els factors més importants, que les dues van lligades. Dues de les escoles varen afirmar que tenien un nin absentista i que aquest era d'ètnia gitana, altres escoles amb més casos d'absentisme i que coneixien diferents casos de fracàs escolar, afirmaven que més de la meitat eren d'ètnia gitana, i especificaven que no volien afirmar-ho, perquè no totes les famílies d'ètnia gitana acaben sent casos de fracàs escolar, o eren absentistes dins la seva escola, però des de la seva experiència havien viscut aquestes situacions concretament amb aquesta ètnia. A aquest moment es demanava el perquè d'aquesta situació que era tan similar a les escoles que s'havien entrevistat, i aquestes responien que era tema cultural i que moltes famílies ja s'havien adaptat, però d'altres seguien el camí que havien duit a terme els seus pares o ells mateixos, i que de manera tradicional els hi havia anat bé. La resposta a aquesta pregunta va ser concretament de sis escoles, i totes elles afirmaven que el 50% és per la part que pertoca al professorat, però mai el 100%. Algunes escoles varen contar algunes situacions que havien viscut amb alguns dels seus mestres de l'escola, i afirmaven que aquestes persones ja s'haurien d'adonar que no són bons mestres o bàsicament que no han encertat el seu ofici. Va ser molt impactant el que va contar una ptsc, i va ser que ella no donava classes els alumnes, però sí que estava a dintre

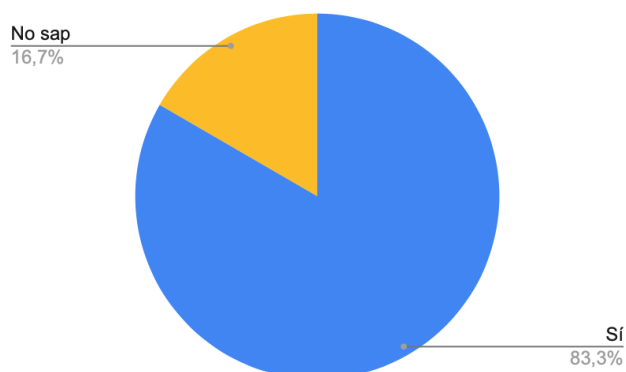
d'una escola, i de tant en tant sentia alguns comentaris molt negatius cap als infants i que com a mare, sap que aquells comentaris queden a dins dels nins i nines i que clar que el professorat és un percentatge molt important. El que es volia estudiar amb aquesta pregunta és la importància que tenen els mestres en el procés d'educació dels infants, i encara que hi hagi molts de casos de fracàs escolar que corresponen amb altres causes que no són responsabilitat dels mestres, hi ha alguns alumnes que sí que poden arribar a sofrir molt a causa dels mestres. Una directora va afirmar que ella creu que avui en dia els mestres no són com fa molts d'anys, sinó que l'educació ha evolucionat i a conseqüència els mestres i la metodologia també i que avui en dia es donen moltes oportunitats perquè no passi, però desgraciadament a moltes famílies segueix succeint i el centre educatiu ha d'acompanyar perquè aquest fet passi cada cop menys.

La sisena pregunta; Creu que hauria d'haver-hi canvis en la formació del professorat i en el sistema d'accés al cos docent?

Aquesta pregunta va tenir una gran diversitat d'opinions, però al final totes arribaven al mateix punt. Sí que hi ha d'haver un canvi per poder accedir al cos docent. La diversitat apareix quan es planteja quina podria ser la manera de poder accedir-hi, en aquest moment, algunes escoles tenen la resposta totalment fomentada, però d'altres no tenien la certesa en res, encara que pensassin que sí que hi havia d'haver un canvi. Cap escola ha contestat amb un no, però sí que hi va haver una escola que va respondre que no ho sabia, ja que si aquesta era la manera de fer-ho havia de confiar en el fet que s'estava fent bé, però les altres sí que afirmaven que hi havia de succeir aquest canvi. Una directora va explicar que ella pensa que el pla d'estudis de la universitat està completament desfasat i que per aquesta via hauria de començar el canvi, afirmaven que haurien d'ensenyar més realitat de les escoles, més moviments i canvis que està vivint avui en dia el món educatiu i no alguns dels temaris que ensenyen, també el pla de pràctiques hauria de ser molt més temps, ja que d'aquesta manera no pots adonar-te si tu ets una persona per poder estar dins una escola. Considera que cada persona hauria de saber les seves limitacions i no tothom pot ser mestre, però que no ho hauria de dir ningú, sinó un mateix. Un altre director va afirmar la importància de la vocació que ha de tenir un mestre, aquest ha d'estimar la seva feina, a més a més va afirmar el següent: "no per tenir millors notes seràs millor mestre", ell afirmava que la nota és important, però encara així és molt més important la vocació, treball, esforç i ganes que facis per la teva feina i professió. A més a més, afirma que per accedir al cos docent hauria d'haver-hi alguna sèrie de proves, alguna entrevista per poder accedir-hi, no tots poden entrar

dins el món de l'educació. Finalment una directora va expressar que tots els mestres han de saber fer feina en equip i que sí aquests no saben fer feina en equip és molt complicat fer feina dins una escola. A aquesta pregunta varen respondre sis escoles.

Escola 1 Zona C	Sí
Escola 2 Zona C	Sí
Escola 3 Zona C	Sí
Escola 4 Zona C	No ho sap
Escola 5 Zona C	Sí
Escola 6 Zona B	Sí

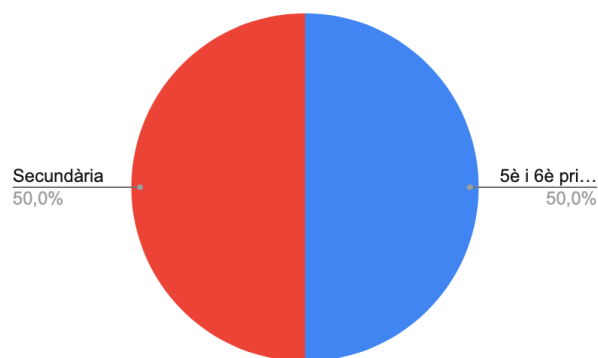

Gràfic 4. Creença de canvis en la formació del professorat i en el sistema del cos docent

La següent pregunta; Quina importància té l'orientació acadèmica i professional en la prevenció del fracàs escolar? A quina etapa s'hauria d'iniciar aquesta conversa?

Les respostes han estat dividides en dues possibles opcions i per aquesta raó, diferents opinions, tres de les sis escoles pensen que aquesta orientació és molt important, però que aquesta es duu a terme a cursos de secundària, i pensen que d'aquesta manera és la correcta, ja que els nins i nines ja són més grans i ho poden entendre amb més facilitat. Per altra banda, la resta d'escoles va opinar que aquest fet es podria canviar, ja que els alumnes de 5è i 6è de primària ja estan capacitats per poder tenir aquest tipus de converses, i que seria molt útil fer aquesta conversa prèvia abans d'entrar a l'institut, ja que moltes escoles no tenen secundària i per a molts alumnes aquest canvi sol ser un poc traumàtic. Pel fet que respecte a la importància d'aquest succés, les sis escoles varen afirmar que té molta importància, i que tal vegada podríem arribar a molts infants que només tenen la visió de la família.

Escola 1 Zona C	Secundària
Escola 2 Zona C	5è i 6è
Escola 3 Zona C	5è i 6è
Escola 4 Zona C	Secundària
Escola 5 Zona C	5è i 6è
Escola 6 Zona B	Secundària

Gràfic 5. Importància de l'orientació acadèmica i professional per la prevenció del fracàs escolar

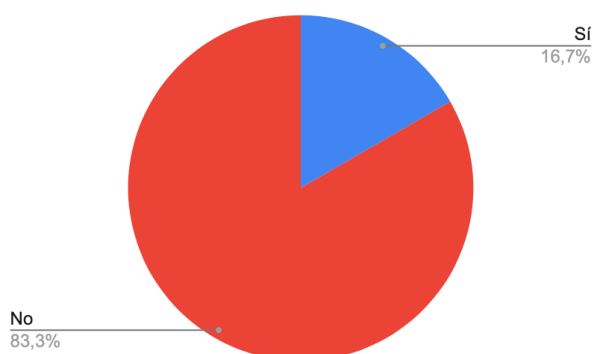
A la vuitena pregunta, s'inicien les preguntes que tenen una relació directa amb l'absentisme escolar, aquesta primera serà per conèixer què saben sobre aquest; Sabeu el percentatge d'absentisme escolar que es troba a les Illes Balears?

Les respostes d'aquesta pregunta varen sorprendre molt. Segons les dades objectives extretes de l'estudi del goib, 2019-2020. S'afirma que el percentatge d'absentisme a primària és del 1,61 %, amb un nombre de protocols de 1052, i l'absentisme dins els cursos d'infantil, primària i secundària és del 2,08%. A més a més, cal destacar que l'estudi representa el 93,6% del total de les escoles, aquest percentatge representa 380 escoles i en total n'hi ha 406.

Les respostes als sis centres que varen respondre la pregunta, només una escola coneixia més o menys el percentatge d'absentisme escolar a les Illes Balears, encara que no el sabia exactament, va anomenar que estava per un 2% dels alumnes, però va afirmar que aquest fet era molt relatiu i que no era fiable. La resta de les escoles va afirmar que no el coneixien exactament, i algunes varen respondre que tal vegada estaria entre un 5%. Però en el fet que totes les escoles estaven d'acord era en què aquest percentatge no era fiable, ja que en molts de casos no es realitza protocol per diferents motius i d'altres que tenen diferents tipus d'absentisme i també per diferents causes, aquests casos no s'estudien, dins aquest fet també apareixen tot el tema de faltes, justificades o no justificades, ja que si és una falta justificada ja no es pot considerar com a falta d'absentisme, i molts de mestres afirmen que aquestes faltes entren com a justificades, quan realment no ho són. A més a més, varen explicar que d'ençà que els metges no et firmen el justificant, només et queda creure o no a aquella família, i amb aquests motius en sortirien molts més absentistes dels que apareixen a l'estudi.

A la conclusió que s'hi arriba és que hi ha una gran contradicció dels estudis que s'han realitzat amb la realitat de les escoles, per aquest motiu la següent pregunta va ser molt clara.

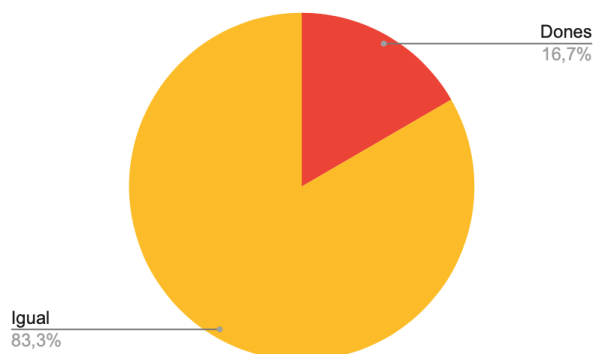
Escola 1 Zona C	No
Escola 2 Zona C	Sí
Escola 3 Zona C	No
Escola 4 Zona C	No
Escola 5 Zona C	No
Escola 6 Zona B	No

Gràfic 6. Coneixença sobre el percentatge de l'absentisme escolar a les Balears

Seguidament, es va demanar què pensaven que hi havia més absentisme en homes o en dones. Cal destacar que aquestes respostes són merament opinions o experiències del que ells veuen dins el seu centre. La resposta d'un dels sis centres que varen respondre la pregunta, va ser que pensava que eren dones, però que no ho sabia. Va comentar que pensa que són nines, ja que aquestes poden ajudar a casa seva o per fer net, o fer el dinar, aquest pensament és molt masculista, però encara avui en dia pensen d'aquesta manera, segons el que va afirmar, per qüestions culturals i tradicionals de l'ètnia gitana. La resta d'escoles va pensar que no és una qüestió de gènere, sinó que les famílies que són absentistes els és igual si són homes o dones, ja que aquestes famílies no estan a favor de l'escola com a manera de viure, i que no és una qüestió de gènere. La resta d'escoles va afirmar que era indiferent el gènere, i que aquesta situació recau tot el pes damunt la família, si aquesta no vol dur al seu fill a l'escola, no importa si és un nin o una nina. La resposta a la pregunta va ser contestada per sis escoles.

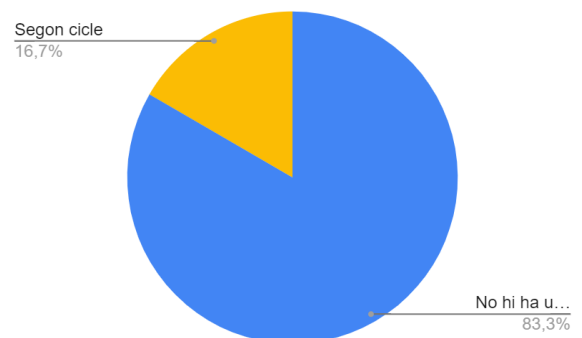
Escola 1 Zona C	Dones
Escola 2 Zona C	Igual
Escola 3 Zona C	Igual
Escola 4 Zona C	Igual
Escola 5 Zona C	Igual
Escola 6 Zona B	Igual

Gràfic 7. Pensament sobre més absentisme segons el sexe

Arribant a la meitat de les preguntes, la pregunta deu. A quin període se sol desenvolupar més les situacions d'absentisme a primària? A aquesta pregunta, les escoles han estat d'acord amb la resposta, ja que pensen que no hi ha un curs concret per ser un nin o nina absentista, sinó que si ho ets, és des de sempre, fins i tot algunes escoles han introduït l'etapa d'infantil, ja que aquesta no és obligatòria, però durant aquesta etapa els nins i nines poden aprendre i duen a terme una estimulació essencial i si durant aquells tres anys, no van a l'escola i tampoc hi ha una estimulació per part de les famílies a casa, aquell infant ja està perdent moltes oportunitats i anirà molt més endarrerit que un altre. Per la part que pertoca a primària, afirmen que un nin o nina absentista ho és des de sempre i encara que l'escola pot intentar que aquell infant vingui a l'escola és molt complicat. Altres experiències com comentava la ptsc, que pot ser els cursos de segon cicle si hi ha més casos d'absentisme escolar, però a conseqüència, els germans i germanes d'aquests, tampoc aniran a l'escola, per aquest motiu, encara que n'hi hagi més a aquests cursos, un nin o nina absentista ho és des de sempre, però no per culpa de l'infant, sinó de la família d'aquell, que són aquestes les absentistes. La resposta a aquesta pregunta va ser de sis escoles.

Escola 1 Zona C	No hi ha un període concret
Escola 2 Zona C	Segon cicle
Escola 3 Zona C	No hi ha un període concret
Escola 4 Zona C	No hi ha un període concret
Escola 5 Zona C	No hi ha un període concret
Escola 6 Zona B	No hi ha un període concret

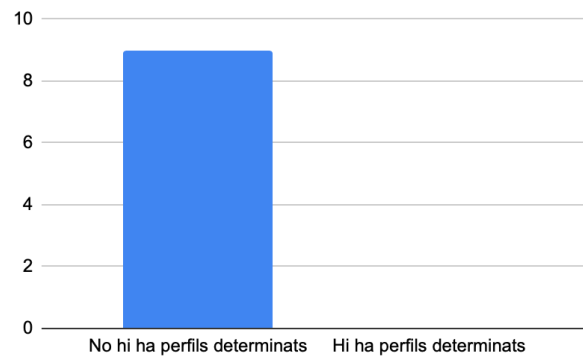

Gràfic 8. Curs escolar on es desenvolupen més situacions d'absentisme

Quin és el perfil d'un nin o nina absentista? La resposta a aquesta pregunta va quedar perfectament contestada per nou escoles amb les quals va haver-hi alguna mena de comunicació. Totes aquestes varen respondre que no hi ha un perfil determinat d'alumne absentista. En aquest cas, també totes les escoles varen afirmar que el perfil que hi podríem cercar és el perfil de família. Si es reformulàs la pregunta si podríem parlar d'un perfil de família. Aquestes famílies són desestructurades, o tenen algun inconvenient, que la gran majoria de vegades no se sap quin és, amb l'escola, no estar a favor de deixar als seus infants,

o per algunes raons que es desconeixen, també, moltes escoles han afirmat que hi havia famílies que s'aferraven a l'excusa de la por a la covid per no venir a l'escola, però que moltes d'aquestes famílies ja eren absentistes altres anys i enguany et deien aquest fet. Per altra banda, una directora va afirmar que per la seva experiència les famílies eren d'ètnia gitana.

Escola 1 Zona C	No hi ha perfil
Escola 2 Zona C	No hi ha perfil
Escola 3 Zona C	No hi ha perfil
Escola 4 Zona C	No hi ha perfil
Escola 5 Zona C	No hi ha perfil
Escola 6 Zona B	No hi ha perfil
Escola 7 Zona B	No hi ha perfil
Escola 8 Zona A	No hi ha perfil
Escola 9 Zona A	No hi ha perfil

Gràfic 9. Perfil de nin o nina absentista

A la següent pregunta, varen contestar les nou escoles amb les quals es va dur a terme algun tipus de comunicació. A aquesta pregunta, no es durà a terme cap gràfica, ja que totes les escoles han pogut comunicar quina és la manera que ells duen a terme per evitar o intentar reduir l'absentisme, així com que quan els alumnes vagin a l'escola es sentin més acollits. Com creieu que es poden millorar aquestes situacions d'absentisme? La meitat de les escoles varen afirmar que ells duen a terme una gran comunicació amb les famílies, trucades o fins i tot entrevistes, de manera setmanal, amb l'objectiu que aquest alumne continuï anant a l'escola. Una altra escola va comentar que la ptsc va proposar la idea de realitzar un pla d'acollida, amb la intenció de premiar a aquests alumnes quan venen a l'escola, i també perquè es sentin acollits a un grup d'iguals, abans d'entrar dins el seu grup-classe, ja que després la gran majoria d'alumnes se senten desplaçats o van amb un desfasament curricular molt important en comparació amb els altres membres de la classe, d'aquesta manera consideren que el pla d'acollida és una bona opció. Una altra escola va afirmar que ells duen a terme educació comunitària, i que amb aquesta els alumnes absentistes es senten també molt millor acollits pel grup-classe, i una altra afirma que la comunicació amb les famílies és

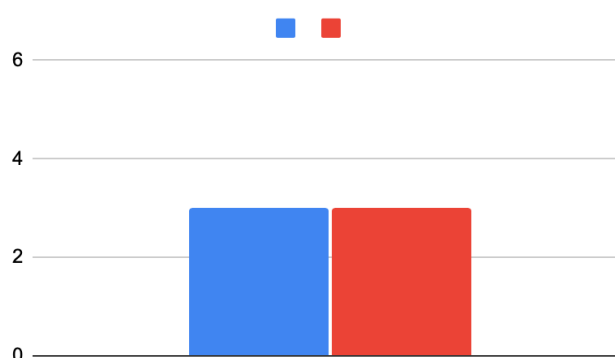
fonamental, però també és molt important la introducció de les famílies dins l'escola, que vegin el que realitzen dins la institució i hi hagi una confiança entre ambdues parts. Finalment, una altra escola va afirmar la importància de la feina per part de l'escola, el treball amb aquests nins i nines i sobretot amb aquestes famílies. Fins i tot aquesta mateixa escola va afirmar que han sol·licitat una treballadora social per poder estar sempre dins l'escola, ja que amb la ptsc un pic a la setmana no és suficient.

Arran de la pregunta anterior, es va demanar a les escoles, a partir de quin moment es considera que un alumne és absentista. El 100% de les escoles varen afirmar que segueixen el protocol, algunes de les escoles el segueixen i duen a terme de manera molt estricta, mentre que d'altres no tant. Una escola va afirmar que a les quatre faltes no justificades que un dels seus alumnes faltés a classe, l'escola ja es posava en contacte amb la família per tenir una major comunicació i evitar problemes futurs, mentre que altres escoles depenien molt del tipus d'absentisme que fos en cada cas, si era absentisme crònic, moderat o temporal. Totes elles varen afirmar que estan molt conscienciades amb l'absentisme escolar, ja que és totalment primordial que els alumnes vagin a l'escola i per aquest motiu duen a terme aquest tipus de prevenció, encara que ells intenten arribar a aconseguir l'assistència de tots els seus alumnes, han afirmat que no sempre és possible, i amb la pregunta que varen respondre a continuació, s'explica tot de manera més detallada.

La pregunta catorze demana; Creieu que les famílies en són conscients? El 100% de les escoles, de les sis a les quals es va demanar la pregunta, afirmen que no en són conscients. Una directora va afirmar; "si aquestes famílies fossin conscients no estariem parlant d'aquest tema". Aquesta, igual que moltes altres respostes dels centres, pensen que les famílies no són gens conscient, que totes pensen que si realment sabessin la importància i les conseqüències que pot desencadenar aquest fet no hi hauria mai més absentisme. Totes les escoles varen afirmar que aquest fet és completament social, que encara que es desenvolupi dins el món de l'educació, és un problema que repercuteix a la societat, i que el problema no són els infants, sinó les famílies, i aquestes són les inconscients, pensen que l'educació és un dret d'ells com a pares, i ells tenen el dret de decisió sobre tots els aspectes dels seus fills i filles. Per aquest motiu les escoles, el seu objectiu primordial és aconseguir que aquests infants venguin a l'escola, i no és important quina sigui la zona, totes lluiten pel mateix objectiu.

La següent pregunta que es demana és quin protocol d'actuació es segueix una vegada han detectat el cas i si tenen pensada alguna millora respecte al protocol que existeix. Totes les respostes, les nou, varen contestar que sempre es segueix el protocol. Quatre escoles afirmen que estan contentes amb el protocol que existeix, que a les seves escoles les passes que es duen a terme amb el protocol, solen funcionar molt bé i tres d'aquestes afirmen que a la seva escola mai han arribat a passes molt llunyanes, que amb entrevista i la comunicació amb la família és suficient, però altres cinc escoles no estan contentes amb el protocol actual, pensen que les primeres passes, tal vegada, poden funcionar amb algunes famílies, però quan s'ha d'arribar més enfora, el protocol es queda estancat, perquè és un procés molt lent, que en molts de casos no arriba a res. Per aquest motiu, les escoles que pateixen més absentisme pensen que les millores pel protocol haurien de ser a partir del quart o quint nivell d'aquest, però que existeix una gran manca de recursos pel que respecta a aquest aspecte. I també, per aquest motiu, les escoles que tenen menys casos d'absentisme escolar estan més satisfetes amb aquest protocol. La següent pregunta té una relació completament directa amb aquesta, i és si aquest protocol funciona. Les respostes de les diferents escoles varen ser les següents; quatre de les escoles sí que consideren que el protocol funciona per les experiències que aquests han tingut i també per l'escola que és, on està situada i les seves característiques, casualment les escoles situades a la Zona A, pensen que el protocol funciona. Mentre que altres escoles que viuen de primera mà, diàriament casos d'absentisme escolar pensen que aquest no és l'adequat. Aquestes escoles estan situades a la zona C, i, aquestes coincideixen que el protocol es queda estancat en els casos més greus.

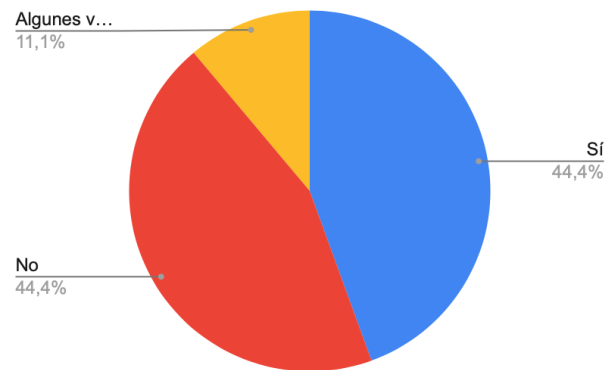
Escola 1 Zona C	No sap dir canvis
Escola 2 Zona C	Canvis per els casos més durs
Escola 3 Zona C	No sap dir canvis
Escola 4 Zona C	Canvis per els casos més durs
Escola 5 Zona C	No sap dir canvis
Escola 6 Zona B	Canvis per els casos més durs

Gràfic 10. Millora respecte al protocol existent

Funciona el protocol?

Escola 1 Zona C	Sí
Escola 2 Zona C	No
Escola 3 Zona C	No
Escola 4 Zona C	Algunes vegades
Escola 5 Zona C	No
Escola 6 Zona B	No
Escola 7 Zona B	Sí
Escola 8 Zona A	Sí
Escola 9 Zona A	Sí

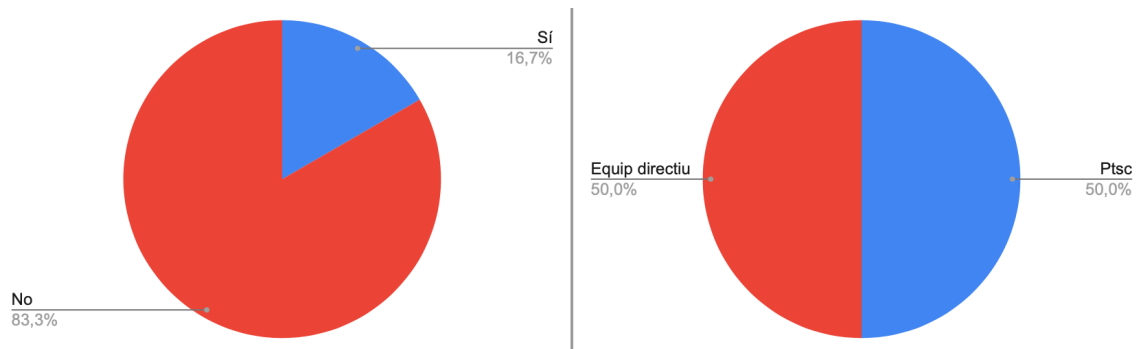

Gràfic 11. Funcionament del protocol

La següent pregunta té una relació directa amb la coordinació dels agents que intervenen al procés. Les sis escoles les quals varen respondre la pregunta, afirmen que es coordinen amb la ptsc i que aquesta es relaciona amb la resta d'agents externs a l'escola. Per altra banda, altres escoles hi fan més feina de coordinació amb l'equip docent i l'equip de coordinació, ja que consideren que és el que han de fer per assolir millor els objectius.

Arribant al final de les preguntes, es va demanar si els recursos que s'utilitzen per prevenir l'absentisme són suficients, i quina és la persona de referència a l'equip de primària.

De les sis escoles que varen respondre a la pregunta, només una de les escoles pensa que els recursos són suficients, ja que al llarg de tota la seva vida com a directora només ha viscut un cas d'absentisme escolar i ha estat enguany a causa de la pandèmia i aquest cas s'ha pogut solucionar amb comunicació, però la resta de les escoles afirmen que els recursos que hi ha a l'abast no són suficients i es necessiten molts més per poder assolir les conseqüències. Per altra banda, l'altra part de la pregunta; tres escoles han contestat que la persona de referència és la ptsc, mentre que a una altra ho és el cap d'estudis, encara que fan feina com a equip directiu, i a dues escoles més és el mateix director de l'escola el responsable i encarregat.

Gràfic 12. Suficiència dels recursos per la prevenció de l'absentisme escolar

Escola 1 Zona C	Sí. Ptsc
Escola 2 Zona C	No. Ptsc
Escola 3 Zona C	No. Equip directiu
Escola 4 Zona C	No. Equip directiu
Escola 5 Zona C	No. Equip directiu
Escola 6 Zona B	No. Ptsc

Gràfic 13. Persona de referència a l'equip de primària

La següent pregunta està dedicada a saber quants de casos hi ha a l'escola i quines són les causes d'aquests. La resposta va ser molt diversa. Les causes varen ser tres, a causa de la cultura de la família, concretament l'ètnia gitana. Una altra és l'excusa de la pandèmia i la darrera per la no valoració a l'escola com a manera de viure o les famílies sobreprotectores.

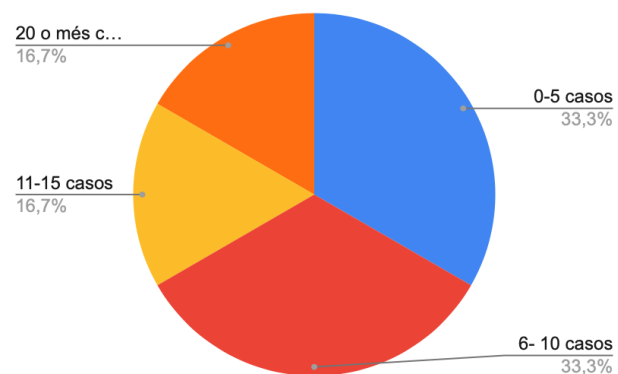
Per la següent part de la pregunta es va demanar un nombre amb exactitud per després dur a terme un interval que serà el següent:

- Entre 0 i 5 nins i nines.
- Entre 6 i 10 nins i nines.
- Entre 7 i 15 nins i nines.
- Entre 16 i 20 nins i nines.
- Més de 20.

Amb aquests intervals, les respostes varen ser les següents. El primer punt el componen dues escoles; la primera només ha tengut al llarg dels darrers vint anys un cas d'absentisme i ha estat enguany, i l'altre escola enguany han tengut cinc casos d'absentisme. Dins el segon bloc, trobam dues escoles, una escola amb sis casos d'absentisme, segons el que ha pogut comentar l'escola a causa de la cultura de la família, l'ètnia i la desestructuració familiar i

l'altra a causa de la desestructuració familiar i la sobreprotecció de les famílies. Dins el tercer grup es troba una escola, concretament amb quinze casos d'absentisme enguany. Aquesta afirma que són casos per la família i la desestructuració, casos de nins i nines que no venien ja altres anys, però enguany han posat la pandèmia per excusa per tal de no anar a l'escola. Finalment, el penúltim grup no el compon cap de les sis escoles que s'ha demanat la pregunta, i el darrer grup el compon una escola amb més de vint casos. Una escola amb molts de nins i nines absentistes i per tots els motius que hem comentat anteriorment.

Escola 1 Zona C	1
Escola 2 Zona C	20
Escola 3 Zona C	6
Escola 4 Zona C	15
Escola 5 Zona C	6
Escola 6 Zona B	5

Gràfic 14. Casos existents d'absentisme

Finalment, la darrera pregunta que es va demanar a les escoles és si creuen que hi ha una relació entre l'absentisme escolar amb el fracàs escolar. Totes les escoles varen estar d'acord en el fet que si hi ha una relació totalment directa, que hi ha molta més probabilitat que un nin o nina arribi a ser un cas de fracàs escolar si al llarg de la seva vida ha estat absentista que no un infant que ha anat de manera regular i els anys corresponents a l'escola. Per aquest motiu, les sis escoles que varen contestar directament a la pregunta opinen que sí que existeix aquesta relació.

7. Conclusions

Després de la revisió documental i l'anàlisi dels resultats de les entrevistes, es pot arribar a les següents conclusions: les zones on estan situades les escoles, d'alguna manera tenen importància amb els dos temes tractats. Amb l'estudi d'aquest treball, encara que hi hagi hagut molt poca participació per part de les escoles, s'ha demostrat que les escoles situades a les zones A i B tenen menys casos de fracàs escolar, no tenen pràcticament casos d'absentisme escolar a les seves respectives escoles i no consideren que hi hagi una manca de recursos, perquè dins aquestes, a aquest aspecte, no en necessiten més del que tenen. Per altra

banda, les escoles de la zona C, s'ha pogut apreciar que tenen més casos d'absentisme escolar, necessiten molts més recursos per poder dur a terme aquesta situació, i fins i tot, una persona diària per ajudar a les escoles amb nins i nines amb més necessitats. Una de les escoles amb la qual es va poder dur a terme una entrevista, va afirmar que encara que aquesta estigués al barri de Son Gotleu, és fins i tot, una privilegiada en comparació a altres escoles del mateix barri. Aquest fet ens demostra encara més la necessitat d'algunes escoles. Per altra banda, per la part que pertoca a la relació de l'absentisme escolar que pogués desencadenar fracàs escolar, totes les escoles han afirmat que és una afirmació evident, encara que també es poden donar ambdós casos per separat. A més a més, a la conclusió principal que s'arriba amb el present és la importància de les famílies, són aquestes les absentistes i les que poden arribar a provocar que el seu fill o filla sigui un cas de fracàs escolar en el futur, i amb aquesta afirmació totes les escoles estan completament d'acord.

A més a més, amb l'estudi realitzat, s'ha donat visibilitat sobre el concepte i es veuen els protocols d'actuació que duen a terme les escoles en aquests tipus de casos, així com els possibles canvis o estratègies que han anat sorgint a la llarga dels anys, i també, d'aquesta manera s'ha observat que totes les escoles segueixen el mateix protocol. El protocol, on Ribaya (2011) explica les passes que han de seguir les escoles en la detecció d'un cas, però s'ha pogut veure com totes les escoles segueixen tal protocol, però cada una té les seves mateixes estratègies per tal de resoldre el problema i arribar al màxim els seus alumnes. També s'ha observat com algunes escoles coneixen a la perfecció els tipus d'absentisme escolar que es troben en l'actualitat, encara que n'hi ha altres que tots els casos pensen que són el mateix, quan la diferència és molt característica i important, ja que depenent de cada cas es poden dur a terme diferents tipus d'actuació. Així mateix a la gran majoria de les escoles la causa de l'absentisme és familiar, concretament com explica Ribaya (2011) l'absentisme d'origen familiar passiu, una despreocupació per part de la família, on no es troben ni rutines ni horaris. Aquest és l'absentisme predominant a les escoles a les quals s'ha pogut arribar.

Les xifres que s'han reflectit a les primeres taules, sobre el percentatge de faltes d'assistència (Escola Artur Martorell de Badalona, 2016) i (Fernández i Bustos, 2006) dins l'apartat del marc teòric, també reflecteixen la realitat de les escoles. Totes elles intenten seguir les xifres indicades per tots els centres de la mateixa manera, però, també després de les entrevistes, les

escoles afirmen que aquestes tenen autonomia suficient per organitzar i justificar-ho a la seva forma i cap escola de les entrevistades ho realitza exactament igual.

Pel que respecte el fracàs escolar, s'ha demostrat que és un fet real dins les escoles, que moltes d'aquestes coneixen a la perfecció els alumnes els quals no acabaran els seus estudis, encara que no sigui a l'etapa de primària, però ja saben que segurament a secundària aquests no acabin els estudis i encara que han afirmat que intenten que aquest fet passi cada cop menys, amb molts d'alumnes encara no és suficient i tenen consciència que sense l'ajuda i la comunicació del factor família és molt complicat poder arribar.

Cal tenir present el tema de la Covid, com a motiu principal de molts de casos d'absentisme escolar a les escoles, aquest fet ha estat el fet més característic que les famílies han comunicat a l'escola sobre les faltes injustificades dels seus fills i així ha quedat reflectit a les entrevistes, encara que tots els membres de les escoles han considerat que en la gran majoria dels casos, aquests alumnes ja eren absentistes temporals i que aquest fet simplement és el motiu que han donat per tal de justificar. Amb aquests alumnes han seguit el mateix protocol i no ho han considerat com a falta justificada i només s'ha arribat a considerar en casos excepcionals i justificats.

L'objectiu principal del treball era descriure i analitzar el fracàs i absentisme escolar, així com estudiar l'actuació dels centres d'Educació primària de Mallorca, a través de l'instrument d'una entrevista. Un cop finalitzat el treball es pot afirmar que s'ha complert el propòsit i objectiu principal, així com un gran aprenentatge al respecte. S'ha demostrat que hi ha una mancança de recursos dins moltes escoles que queden classificades a unes zones concretes de la societat, però aquestes lluiten diàriament per seguir endavant i superar tots els problemes. A més a més, amb algunes de les entrevistes de barris amb escoles amb un grau d'alumnat absentista, han fet arribar les seves millores i el seu treball diari i comprometedor. Aquesta actuació era el fet que es volia destacar i estudiar dins el present.

A tall de conclusió i per finalitzar el treball, és una realitat que les escoles de l'illa de Mallorca, moltes d'elles, tenen una necessitat important amb relació als temes tractats i que aquest fet s'hi ha de resoldre. S'ha demostrat la feina diària de les escoles, lluitant contra tots els obstacles que tenen, i sempre mirant el millor pels seus alumnes, encara que aquesta feina queda molt limitada, asseguren que han de començar a aparèixer canvis i solucions al respecte, ja que són el futur i tothom ha de tenir els mateixos drets.

8. Referències bibliogràfiques

- Alfonso Sánchez, J. M. (2017, 21 junio). No 52. Fracaso escolar. Injuve, Instituto de la Juventud., 52.
<http://www.injuve.es/observatorio/formacion-empleo-y-vivienda/no-52-fracaso-escolar>
- Badalona Sud. (2010, mayo). Reflexions sobre l'absentisme escolar.
<http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0019/6e315946-a1ff-41b3-b514-fc0b940eba58/reflexions-sobre-labsentisme-escolar.pdf>
- Blaso Hernández, T., & Oteo García, L. (2008, abril). Técnicas conversacionales para la recogida de datos en investigación cualitativa: La entrevista (I) | NURE Investigación. nure Investigación. <https://www.nureinvestigacion.es/OJS/index.php/nure/article/view/408>
- BOIB. (2017, febrero). DECRET 3/2017, DE 13 DE GENER, PEL QUAL S'ESTABLEIXEN ELS PRECEPTES QUE HAN DE REGIR LES CONVOCATÒRIES PER A L'ESTABLIMENT I LA RENOVACIÓ DELS CONCERTS EDUCATIUS A PARTIR DEL CURS ACADÈMIC 2017-20181 (N.o 18).
<https://www.caib.es/sites/institutestudisautonomics/f/222604>
- Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya (CTESC). (2011, 12 diciembre). Entrevista a Xavier Riudor. Fracaso escolar. educaweb.
<https://www.educaweb.com/noticia/2011/12/12/entrevista-xavier-riudor-fracaso-escolar-5140/>
- Diario de Mallorca. (2018, 25 marzo). Consulta todos los centros de Palma según la zona de escolarización. Diario de Mallorca.
<https://www.diariodemallorca.es/mallorca/2018/03/25/consulta-centros-palma-zona-escolarizacion-3242152.html>
- Díaz López, R. (2015, junio). El fracàs escolar a Catalunya (TFG). Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Pedagogia.
https://ddd.uab.cat/pub/tfg/2015/138395/TFG_rosadiaz.pdf
- E. (2018, 29 enero). Baleares, una de las comunidades autónomas con mayor porcentaje de abandono escolar. Ultima Hora.
<https://www.ultimahora.es/noticias/local/2018/01/27/323371/baleares-las-comunidades-autonomas-mayor-porcentaje-abandono-escolar.html>
- Escola Artur Martorell de Badalona. (2016, marzo). Pla d'absentisme escolar.
https://agora.xtec.cat/ceiparturmartorell/wp-content/uploads/usu99/2018/02/PLA_absentisme_2016.pdf

europa press. (2020, 28 enero). Baleares presenta la tasa más alta de abandono escolar temprano de todas las comunidades autónomas. europapress.es.

<https://www.europapress.es/illes-balears/noticia-baleares-presenta-tasa-mas-alta-abandono-escolar-temprano-todas-comunidades-autonomas-20200128172146.html>

europa press. (2020, noviembre 15). El absentismo escolar sigue sin aflorar en Baleares pese a la segunda ola de COVID y el Govern no pronostica. . . europapress.es.

<https://www.europapress.es/illes-balears/noticia-absentismo-escolar-sigue-aflorar-baleares-pese-segunda-ola-covid-govern-no-pronostica-subida-20201115115955.htm> l

Federación de Enseñanza de CC.OO. de Andalucía. (2010, noviembre). EL FRACASO ESCOLAR: DEFINICIÓN, CAUSAS, DIAGNÓSTICO, PREVENCIÓN Y TRATAMIENTO. Temas para la educación. Revista digital para profesionales de la enseñanza, 11. <https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd7561.pdf>

García Gracia, M., & Ustrell Ibarz, M. (2011, abril). MARC TEÒRIC I METODOLÒGIC PER AL DESENVOLUPAMENT DE PLANS D'ABSENTISME I ACOMPANYAMENT A L'ESCOLARITZACIÓ. Universitat Autònoma de Barcelona. Àrea d'Educació. https://www.diba.cat/documents/113226/127467/abs_acomp_esc.pdf

Garí Font, M. (2018). Absentisme i malalties cròniques (TFG). Universitat de les Illes Balears. Grau d'Educació.

https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/148016/Gari_Font_Maria.pdf?sequence=1&isAllowed=y

GOIB. (2019, diciembre). Continúa la mejora de resultados del alumnado de Baleares a todos los niveles y en todas las áreas.

<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=4026300&lang=es&coduo=7>

GOIB. (2020). INFORME SOBRE L'ABSENTISME ESCOLAR A LES ILLES BALEARS. Servei d'Atenció a la Diversitat.

<https://www.bing.com/search?q=Informe+sobre+l%27absentisme+escolar+a+les+Illes+Balears.&cvid=9fd9d57d144c4c30b8610fd17b78a2c9&aqs=edge..69i57.791j0j1&pglt=2083&FORM=ANNTA1&PC=U531>

GOIB. (2021). Servei d'Atenció a la Diversitat-INSTRUCCIONS. http://www.caib.es/sites/diversitat/ca/instruccions_absentisme_escolar/

González, M. (2020, julio 31). La mitad de los habitantes de Palma o no ha estudiado o solo tiene estudios primarios. Última Hora.

<https://www.ultimahora.es/noticias/palma/2020/07/27/1183963/fracaso-escolar-palma-mitad-habitantes-estudiado-solo-estudios-primarios.html>

Grau Vidal, R., Pina Calvo, T., & Sancho Álvarez, C. (2011, agosto). Posibles causas del fracaso escolar y el retorno al sistema educativo. Hekademos. Revista educativa digital, 9. <https://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/34575/095057.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hernández Carrera, R. (2014, agosto). LA INVESTIGACIÓN CUALITATIVA A TRAVÉS DE ENTREVISTAS: SU ANÁLISIS MEDIANTE LA TEORÍA FUNDAMENTADA. Cuestiones pedagógicas (N.o 23).. Universidad Internacional de La Rioja. <https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/36261/La%20investigacion%20cualitativa%20a%200traves%20de%20entrevistas.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Herrera Ruiz, E. (2016, julio). El absentismo escolar en menores (TFG). Universidad de Jaén. Facultad de Trabajo Social. <http://tauja.ujaen.es/bitstream/10953.1/3662/1/TFG-Herrera%20Ruiz%2c%20Elvira.pdf>

Hospital de Sabadell. Àrea Pediàtrica Nen Jesús, Júdez Fagueda, J., & Argemí Renom, J. (1991). El fracàs escolar: les seves causes i conseqüències en la salut mental (N.o 51). Treball Original. http://webs.academia.cat/revistes_elect/view_document.php?tpd=2&i=897

Institut d'Estudis Andorrans. (2021, 15 junio). Disseny de la mostra. IEA. <https://www.iea.ad/pagines-tematiques/disseny-de-la-mostra>

Kesane, I., & Ruiz, L. (2010). Contribucions de la comunitat científica internacional sobre aprenentatge de la lectura i superació del fracàs escolar (N.o 38). Universitat Autònoma de Barcelona. Temps d'Educació. <https://raco.cat/index.php/TempsEducacio/article/view/211427/281617>

López Estrada, R., & Deslauriers, J. (2011, junio). La entrevista cualitativa como técnica para la investigación en Trabajo Social (N.o 61). margen. <http://148.202.167.116:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2711/La%20entrevista%20cualitativa%20como%20t%C3%A9cnica%20para%20la%20investigaci%C3%B3n.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Martínez- Otero Pérez, V. & Organización de Estados Iberoamericanos para la Educación, la Ciencia y la Cultura España. (2009). DIVERSOS CONDICIONANTES DEL FRACASO ESCOLAR EN LA EDUCACIÓN SECUNDARIA. Revista Iberoamericana de Educación, 51. <https://www.redalyc.org/pdf/800/80012433005.pdf>

Martínez, R. (2005). Fracaso y abandono escolar: Educación Secundaria Obligatoria: implicación de la familia y los centros escolares. Aula Abierta, 85. <https://digibuo.uniovi.es/dspace/bitstream/handle/10651/26950/AulaAbierta.2005.85.127-46.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Mestre, J. F. (2019, 14 mayo). Un estudio de la UIB relaciona el fracaso escolar con el turismo. Diario de Mallorca. <https://www.diariodemallorca.es/mallorca/2019/05/14/estudio-uib-relaciona-fracaso-escolar-2877008.html>
- Oliver, J. (2017, diciembre). Informe Diagnòstic. Palma Ciutat Amiga de la Infància (N.o 2). http://palmajove.es/portal/PALMA/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_113590_1.PDF
- Quecedo Lecanda, R., & Castaño Garrido, C. (2003). Introducción a la metodología de investigación cualitativa. Revista psicodidáctica, 14. <https://www.scribbr.es/detector-de-plagio/generador-apa/new/article-magazine/>
- Ribaya Mallada, F. J. (2011). La gestión del absentismo escolar (TFG). Real Centro Universitario. Anual Jurídico y Económico Escorialense. <http://www.rcumariacristina.net:8080/ojs/index.php/AJEE/article/view/66/54>
- Salazar Gómez, E., & Tobón, S. (2018, 11 noviembre). Análisis documental del proceso de formación docente acorde con la sociedad del conocimiento. Espacios, 39(53). <http://www.revistaespacios.com/cited2017/cited2017-17.pdf>
- Tarabini, A. (2017, octubre). L'escola no és per a tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar (N.o 65). Fundació Jaume Bofill i Bonal·letra Alcompàs. https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/p/6/u/9/a/y/b/9/r/ib_65_abandonamentescolar_web.pdf
- Tobarra, S. (2009, 15 enero). El pessimisme va contra de l'escola. EL PAÍS. https://projectetraces.uab.cat/tracesbd/elpais/pais090115_02.pdf
- Vázquez González, C. (2013, mayo). CONSECUENCIAS JURÍDICO-PENALES DEL ABSENTISMO ESCOLAR. Revista de la Asociación de Inspectores de Educación de España, 18. <https://avances.adide.org/index.php/ase/article/view/148/148>
- Xarxa telemàtica educativa de Catalunya. (2018). Declaració dels drets dels infants. http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0011/3c987a58-161e-4b99-94ae-863b2a4d65aa/serie-drets_11annex.pdf

9. Annexes

1. Carta/mail per les escoles

Benvolgut director/a,

El meu nom és Neus Ginard, sóc una alumna de quart de carrera del Grau d'Educació Primària de la Universitat de les Illes Balears.

Estic duent a terme el Treball de Fi de Grau i el tema que he elegit ha estat l'absentisme i el fracàs escolar a Mallorca.

He escollit aquest tema, ja que sempre he tingut gran curiositat per saber més sobre aquest fet, de la mateixa manera que consider que és un concepte desconegut per la gran majoria de la societat i que és prou important per a tota la comunitat educativa.

L'objectiu principal del meu treball és descriure i analitzar el fracàs escolar i absentisme escolar, així com les respostes donades pels centres d'Educació Primària de Mallorca. Per a dur a terme aquest objectiu principal, s'han plantejat diferents objectius específics com: conèixer els diferents casos que podem trobar d'absentisme i fracàs escolar i identificar els protocols d'actuació que es duen a terme al centre davant aquests casos.

Per aquest motiu, s'ha fet una selecció aleatòria de centres als qui demanar col·laboració, entre els quals s'hi troba el vostre centre. La idea és conèixer de primera mà quin és el nivell d'absentisme i fracàs escolar dels centres de primària, així com esbrinar quines són les actuacions que actualment es duen a terme en aquests per tal de prevenir-ho i pal·liar-ho.

Estaria, doncs, molt agraïda si volguéssiu participar en aquest projecte fent una breu entrevista, d'una mitja hora, a algun membre de l'equip directiu. Aquesta entrevista es pot realitzar de forma presencial o virtual en qualque moment que tinguéssiu disponible durant el mes d'abril. Les preguntes serien en relació als objectius del treball abans esmentats i el tractament de la informació que en pugui extreure, per la part que pertoca a l'escriptura de l'informe serà completament anònim.

Agraeixo la seva col·laboració.

Rebi una cordial salutació,

Neus Ginard

2. *Preguntes entrevista*

- ❖ Coneixeu la situació de risc del fracàs escolar a Mallorca?
- ❖ Considerau que les dades que tenim actualment sobre els índexs de fracàs escolar i abandon prematur dels estudis es corresponen amb la realitat? O, és necessària una estadística més detallada per poder enfrontar-se als problemes?
- ❖ ¿Quan apareixen els primers indicis de risc de fracàs escolar? Són necessàries unes eines millors per a la detecció precoç?
- ❖ Creu que les mesures destinades a reduir el fracàs escolar, en l'àmbit estatal han sigut eficaces fins ara?
- ❖ Quina és la importància de la pràctica docent a l'hora de prevenir el fracàs escolar?
- ❖ ¿Creu que hauria d'haver-hi canvis en la formació del professorat i en sistema d'accés al cos docent?
- ❖ Quina importància té l'orientació acadèmica i professional en la prevenció del fracàs escolar? A quina etapa educativa hauríem d'iniciar aquesta conversa?
- ❖ Sabeu el percentatge d'absentisme que es troba a les Illes Balears?
- ❖ Hi ha més absentisme en homes o en dones?
- ❖ A quin període se sol desenvolupar més les situacions d'absentisme a primària?
- ❖ Quin és el perfil d'un nin o nina absentista?
- ❖ Com creieu que es poden millorar aquestes situacions d'absentisme?
- ❖ A partir de quin moment es considera que un alumne és absentista?
- ❖ Creieu que les famílies en són conscients?
- ❖ Quin protocol d'actuació seguïu una vegada detectat el cas? Teniu pensada qualche millora respecte al protocol?
- ❖ Creïu que aquest protocol funciona?
- ❖ Com us coordineu amb els agents que intervenen amb el procés?
- ❖ Els recursos que s'utilitzen per prevenir l'absentisme són suficients? Quina és la persona de referència a l'equip a primària?
- ❖ A la vostra escola teniu molts de casos? I, quines solen ser les causes o situacions més comunes?
- ❖ Finalment creieu que l'absentisme està relacionat d'alguna manera amb el fracàs escolar?

3. *Informe respostes entrevista + gràfiques*

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1RR8wwYmsI8ehcWHbO7IwuLQuqez7YcOIRFoL1RWAhV0/edit?usp=sharing>